

2003-11-10 - zmiana treści

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

++ 10.11.2002

UM

AK

MARZYŃSKA Hildegarda
z d. Grook

Warszawa

ps. "Tevese"

(1910 - 2002)

3540/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — MARZYŃSKA Hildegarda
2d. Groot

3540/WSK

I/1. Relacja ✓ k. 20, s. 21

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ k. 16, s. 18

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ✓ k. 1, s. 1-2

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 8, s. 3.

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... ✓ k. 1, s. 1

IV. Korespondencja ✓ k. 3, s. 3.

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 7

VI. Fotografie ✓

zob. też 1/2/5

II/1. Relacja:

- Relacja Marzyńskiej Hildegardy opracowana i popyta na puek Marka Gależowskiego (e-mail) 17. V. 2005. Msp. orgg. k. 4, s. 1-4.
- Relacja f. 4. (M. Gależowski - 2. V. 2004 - e-mail). Msp. orgg. k. 4, s. 5-8.
- Relacja H. Marzyńskiej popyta na 27. V. 2005 r. puek S. Kuczyński Msp. 2 odgamywaniu urogoiniu. Orgg. k. 4, s. 9-13.
- Relacja - biogram H. Marzyńskiej oprac. 1. VI. 2005 puek E. 2. i D. Kr. Msp. orgg. k. 4, s. 14-17.
- Biogram Marzyńskiej Hildegardy Marii z d. Groak oprac. puek E. 2. i D. Kr. do t. "Słownika VM Kobiet" z urogoiniu prof. T. Friedel. Msp. Orgg. k. 4, s. 18-21.

Przyśłała M. Gałęzowski e-mailem 17.05 2011

MARZYŃSKA Hildegarda (1910–2002), pseud. „Hilda”, „Karola”, „Teresa”, przybrane nazwiska Naszyńska, krawcowa, członek SZP–ZWZ–AK, współpracowniczka PSD.

Urodziła się 5 sierpnia 1910 r. w Wiedniu, w rodzinie Fryderyka, lekarza, i Stelli (z d. Loewenberg) Groaków. W 1925 r. ukończyła zawodową szkołę krawiecką. Pracowała następnie jako krawcowa. W marcu 1930 r. wyszła za mąż za Stanisława Marzyńskiego i w kwietniu tego roku przyjechała do Polski. Mieszkała w Warszawie przy ul. Jakubowskiej 16, a później ul. Czeskiej 20. Do wybuchu wojny pomagała mężowi w pracach biurowych i buchalterii, równocześnie ucząc się języka polskiego. 13 czerwca 1939 r. ukończyła z wynikiem dobrym pięcioletnie przeszkolenie PCK w zakresie Ratownictwa Sanitarnego w samoobronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej, przewidziane dla przodowników organów domowych Ratownictwa Sanitarnego.

W pierwszym tygodniu wojny 1939 r. sprawowała funkcję blokowej LOPP na Saskiej Kępie. Wraz z mężem po apelu ppłk. dypl. Romana Umiastowskiego opuściła miasto, z zamiarem wstąpienia do WP. Z Łucka, na wieść o agresji sowieckiej, wróciła do Warszawy, gdzie przebywała również w czasie okupacji. Od października 1939 r. pracowała w Stołecznym Komitecie Samopomocy Społecznej na Saskiej Kępie, a później RGO, w funkcji opiekunki blokowej. Od października 1939 r. do czerwca 1940 r. opiekowała się społecznie rannymi żołnierzami w Szpitalu Ujazdowskim i pomagała im w nawiązaniu kontaktów z rodzinami.

11 listopada 1939 r. wstąpiła do SZP, a później należała do ZWZ–AK. Od 11 listopada 1939 r. do 14 lutego 1942 r. lub końca lipca 1944 r. w BIP SZP–ZWZ była sekretarką Adolfa Abrama, wiceprezesa przedwojennego Związku Osadników, zaprzyjaźnionego z rodziną Marzyńskich przed wojną. W porozumieniu z Aleksandrem Kamińskim współpracowała z Mieczysławem Kalinowskim przy organizacji punktów rozdziału prasy konspiracyjnej ZWZ. Według „Oświadczenia” M. Kalinowskiego z 25 maja 1981 r., była również łączniczką w dyspozycji komendanta okręgu Henryka Józewskiego „Niemirycza”. Założyła archiwum prasy i innych wydawnictw konspiracyjnych, wydawanych przez różne organizacje podziemne. Kolportowała prasę ZWZ–AK, przede wszystkim „Biuletyn Informacyjny”. 14 lutego 1942 r. została przydzielona do 5. Rejonu VI Obwodu AK w Warszawie na Pradze, wywodzącego się z Organizacji Wojskowej Unia. Szkołę się na kursie rusznikarskim, pełniła funkcję łączniczki dowództwa rejonu, kolporterki prasy, przenosiła również i przechowywała broń oraz amunicję. Współdziałała w wykonaniu sztandaru 5. Rejonu, według Marka Ney-Krwawicza jednego z „najbardziej okazałych znaków bojowych Armii Krajowej” (autorem projektu był jej mąż Stanisław). Sprawowała

5/1/2

funkcję łącznika między zespołem organizacyjnym a wykonawcami porporca. 19 marca 1943 r. uczestniczyła w uroczystości poświęcenia sztandaru w kościele oo. Palotynów przy ul. Skaryszewskiej oraz w przygotowaniu jej zbrojnej ochrony. Od 1943 r., wraz z mężem, współpracowała z podziemnymi agencjami prasowymi, prowadząc dla nich nasłuch radiowy oraz z Kazimierzem Gorzkowskim, od którego otrzymywała prasę, wydawaną przez Podwydział „N”. Utrzymywała również kontakty z Marią Sipayłło.

1 sierpnia 1944 r. przewiozła na Wolę transport granatów. Już po wybuchu Powstania Warszawskiego przedostała się pod ostrzałem niemieckim na Stare Miasto, gdzie przebywała do chwili kapitulacji 2 września, działając w powstańczej służbie cywilnej. Po kapitulacji Starówki, na początku września 1944 r. została wywieziona z Warszawy przez Skierniewice do Rozprzysy, skąd zbiegła z transportu. Udała się następnie do Borowca pod Końskimi w Kieleckiem, gdzie brat jej męża Michał był powiatowym delegatem Delegatury Rządu RP na Kraj. Była łączniczką w bazie „Rybitwa-Rolnik” Okręgu Radomsko-Kieleckim AK, знаła osobiście jego komendanta płk. Jana Zientarskiego „Mieczysława” oraz Antoniego Hedę „Szarego”.

2 lutego 1945 r. wróciła do Warszawy. Od maja 1945 r. pracowała na stanowisku podreferendarza w Wydziale Martyrologii Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przyjmowała osoby wracające z niemieckich obozów koncentracyjnych i opracowywała ich zeznania. Odszukiwała i inwentaryzowała miejsca kaźni w Warszawie, m.in. przy al. Szucha. Uporządkowała pokój przesłuchań na Pawiaku, pomagała w założeniu muzeum w Oświęcimiu. Według własnych zeznań, przekazała również ministerstwu część posiadanej prasy podziemnej z czasów okupacji. 1 lipca 1946 r. na własną prośbę została zwolniona z MKiS z powodów zdrowotnych.

Jesienią 1945 r. spotkała się z M. Sipayłło i przypuszczalnie od tej pory uczestniczyła w działalności konspiracyjnej piłsudczykowskiego Polskiego Stronnictwa Demokiratycznego, kierowanego przez Henryka Józewskiego. W sierpniu 1946 r. otrzymała polecenie wyszukania lokalu konspiracyjnego, który pełniłby rolę punktu przerzutowego prasy i równocześnie skrzynki kontaktowej między WiN a PSD. Marzyńska zorganizowała „skrzynkę” w mieszkaniu Łucji Żórawskiej przy ul. Poznańskiej 14. Utrzymywała łączność PSD z kierowniczką wydziału wywiadu (informacji) Obszaru Centralnego Zrzeszenia WiN Haliną Sosnowską. Przekazywała pocztę od Józewskiego oraz „Polskę Niezawisłą” na „skrzynkę” przy ul. Poznańskiej i odbierała korespondencję od Sosnowskiej. Brała udział w kolportażu „Polski Niezawisłej”, którą rozprowadzała w warszawskim środowisku katolickim. W swoim mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 12 przechowywała również archiwum

PSD, tj. egzemplarze „Polski Niezawisłej” oraz notatki polityczne i filozoficzne Józewskiego. Utrzymywała również kontakt ze inną grupą piłsudczykowską – Stronnictwem Niezawisłości Narodowej Wacława Lipińskiego, m.in. udostępniła „skrzynkę” przy ul. Poznańskiej 14 współpracującemu z Lipińskim Kazimierzowi Gorzkowskiemu. Wiedziała o istnieniu „skrzynki” SNN w zakładzie introligatorskim Wandy Michalskiej przy ul. Wspólnej.

Aresztowana 16 listopada 1946 r. przez funkcjonariuszy bezpieczeństwa w „kotle” przy ul. Poznańskiej 14, zdołała się wymknąć do swojego mieszkania i spalić archiwum PSD. Jeszcze tego samego dnia została aresztowana ponownie, a w jej mieszkaniu założono „kocioł”, trwający 10 dni. Pozostała część zgromadzonego przez nią archiwum prasy konspiracyjnej została skonfiskowana przez UB i przypuszczalnie oddana później Zakładowi Historii Partii (po jego likwidacji zbiór prasy konspiracyjnej został z kolei przekazany Bibliotece Sejmowej). Początkowo więziono ją w piwnicy gmachu MBP przy ul. Koszykowej, a następnie w więzieniu mokotowskim. „Słyszało się okropne krzyki tortur [...]. To tzw. <<Wolność>>. Nie pamiętam jak długo w tej norze byłam. Nie mogłam się nawet tam wyprostować!” – wspominała po latach. Była przesłuchiwana m.in. przez płk. Józefa Różańskiego. Podczas śledztwa przebywała przez pewien czas w karcercze. W celi przy ul. Rakowieckiej była inwigilowana przez „Marię”, członkinię AK, uczestniczkę Powstania Warszawskiego, po wojnie skazaną za działalność w WiN. Według jednego z donosów, Marzyńska mówiła w celi, „że jest Austriaczką [...], od 1930 r. ma obywatelstwo polskie, Polskę bardzo kocha, no naturalnie nie tę obecną, ale jest przekonana, iż obecna niedługo będzie miała żywot”. Zgodnie z innym donosem, „stwierdziła, że wszyscy co ją przesłuchują to skończone łajdaki, ale nie da się <<urobić>> ją więcej niż sobie życzy”. Według zeznań M. Sipayło z 1953 r., w śledztwie Marzyńska nie ujawniła żadnych informacji, które mogłyby zaszkodzić PSD. Wyrokiem WSR w Warszawie z 18 października 1947 r. została skazana na 4 lata więzienia za zorganizowanie „skrzynki” przy ul. Poznańskiej. 21 października 1947 r. zwolniona ją jednak w wyniku amnestii. Z rozprawy wracała w jednym samochodzie z H. Sosnowską, której później oddała część swoich ubrań. Niewykluczone, że pewien wpływ na wysokość wyroku miała interwencja Mariana Spychalskiego, z którym Stanisław Marzyński pracował przed wojną w jednej pracowni architektonicznej. Po opuszczeniu więzienia była inwigilowana wraz z mężem przynajmniej do 1955 r.

Po zwolnieniu pomagała mężowi w pracy zawodowej. W latach sześćdziesiątych odwiedziła wraz z mężem przebywającego na uchodźstwie w USA Adolfa Abrama. Była przeciwniczką wstępowania do ZBoWiD-u. Od marca 1990 r. należała do Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. W 1993 r. opracowała wspomnienia z czasów wojny,

znajdujące się obecnie w posiadaniu córki Moniki Buchner. Zmarła 10 grudnia 2002 r. w Warszawie. Pochowana została na cmentarzu Powązkowskim, dawnym Wojskowym.

Hildegarda Marzyńska była odznaczona Krzyżem Srebrnym orderu Virtuti Militari (1944 r. – nadany, 1969 r. – zatwierdzony) „za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego”, Krzyżem AK (1968), czterokrotnie Medalem Wojska (1969), Odznaką Pamiątkową „Akcji Burza”, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość (1995).

Była zamężna ze Stanisławem Marzyńskim (1904–1992), architektem, profesorem na Wydziale Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej, oficerem ZWZ-AK, więzionym po wojnie przez trzy miesiące w sprawie żony. Miała córkę Monikę (1931), architektkę, zamężną z Andrzejem Buchnerem (1931), architektem, mieszkającą w Warszawie, i syna Piotra (1948), również architektkę, mieszkającego w Toronto w Kanadzie.

APW, Sr 275/54, t. 1, k. 232, 234, 255–256, 288, 334, 343, 345; Sr 275/54, t. 2, k. 4, 16; IPN, 00231/44, k. 23, 24; IPN, 01236/580, t. 1–2 [materiały MBP dotyczące H. i S. Marzyńskich]; IPN, 0400/133, Spis osób figurujących w sprawie; IPN, 0400/133, k. 1; IPN BU 1000/353, Akta w sprawie przeciwko Hildegardzie Marzyńskiej; IPN, 1022/4 [Akta w sprawie przeciwko Kazimierzowi Gorzkowskiemu], k. 12; Dokumenty dotyczące działalności konspiracyjnej H. Marzyńskiej udostępnione przez M. Buchner; H. Marzyńska, [Wspomnienia]; M. Buchner, Hildegarda Marzyńska, Działalność konspiracyjna 1939–1945 i okres powojenny.

G. Łukomski, B. Polak, A. Suchcitz, *Kawalerowie Virtuti Militari 1792–1945. Wykazy odznaczonych za czyny z lat 1863–1864, 1914–1945*, Koszalin 1997, s. 462 (tu błędnie podane imię Maria); M. Ney-Krwawicz, *Sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1994, s. 16, 18–19, 145; idem, Z. i M. Siemaszko, *Bojowe sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1991, s. 18, 21; *Spis abonentów sieci telefonicznej m.st. Warszawy PAST i Warszawskiej sieci Okręg. PPTT, rok 1939/40*, s. 242; *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego*, red. A. K. Kunert, t. 4, Warszawa 1997, s. 84, t. 6, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2004, s. 168; *Wojna XXX-lętka. Rozmowa A. Kwapisz-Kulińskiej z Panią N* [Hildegardą Marzyńską – M. G.], „Po prostu” 1990, nr 3.

1 ogroc. Nowek Gęteżowski /

MARZYŃSKA Hildegarda (1910–2002), pseud. „Hilda”, „Karola”, „Teresa”, przybrane nazwiska Naszyńska, krawcowa, współpracowniczka PSD. = M. Gołębowski, 2004 (e-mail)

Urodziła się 5 sierpnia 1910 r. w Wiedniu, w rodzinie Fryderyka, lekarza i Stelli (z d. Loewenberg) Groak. W 1925 r. ukończyła zawodową szkołę krawiecką. Pracowała następnie jako krawcowa. Na początku 1930 r. wyszła za mąż za Stanisława Marzyńskiego i w marcu tego roku przyjechała do Polski, zamieszkując w Warszawie przy ul. Jakubowskiej 16, a później ul. Czeskiej 20. Do wybuchu wojny pomagała mężowi w pracach biurowych i buchalterii, równocześnie ucząc się języka polskiego. 13 czerwca 1939 r. ukończyła z wynikiem dobrym pięcioletnie przeszkolenie PCK w zakresie Ratownictwa Sanitarnego w samoobronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej, przewidziany dla przodowników organów domowych Ratownictwa Sanitarnego.

W pierwszym tygodniu wojny 1939 r. sprawowała funkcję blokowej LOPP na Saskiej Kępie. Wraz z mężem opuściła miasto po apelu ppłk dypl. Romana Umiastowskiego, z zamiarem wstąpienia do WP. Z Łucka, na wieść o agresji sowieckiej, powróciła do Warszawy. W czasie okupacji przebywała w Warszawie. Od października 1939 r. pracowała w Stołecznym Komitecie Samopomocy Społecznej na Saskiej Kępie, a później RGO, sprawując funkcję opiekunki blokowej. Od października 1939 r. do czerwca 1940 r. pracowała społecznie w Szpitalu Ujazdowskim, opiekując się rannymi żołnierzami i pomagając im w nawiązaniu kontaktów z rodzinami.

11 listopada 1939 r. wstąpiła do SZP, a później należała do ZWZ-AK. Od 11 listopada 1939 r. do 14 lutego 1942 r. była sekretarką Adolfa Abrama, zaprzyjaźnionego z rodziną Marzyńskich przed wojną, w BIP SZP-ZWZ. W porozumieniu z Aleksandrem Kamińskim współpracowała z Mieczysławem Kalinowskim w organizacji punktów rozdziału prasy konspiracyjnej ZWZ. Według „Oświadczenia” M. Kalinowskiego z 25 maja 1981 r. była również łączniczką w dyspozycji komendanta Okręgu, Henryka Józewskiego. Założyła archiwum prasy i innych wydawnictw konspiracyjnych, wydawanych przez różne organizacje podziemne. Kolportowała prasę ZWZ-AK, przede wszystkim „Biuletynu Informacyjnego”. Od 1943 r., wraz z mężem Stanisławem, współpracowała z podziemnymi agencjami prasowymi: „Wieści”, „Informacja Wschodnia”, „Kraj”, prowadząc nasłuch radiowy. W swojej działalności podlegała przez pewien czas Kazimierzowi Gorzkowskiemu, utrzymywała również kontakty z Marią Sipayłto. 14 lutego 1942 r. została przydzielona do 5. Rejonu VI Obwodu AK w Warszawie. Przeszła kurs rusznikarski, pełniła funkcję łączniczki dowództwa Rejonu, kolporterki prasy, przenosiła również i przechowywała broń i amunicję. Współorganizowała wykonanie sztandaru 5. Rejonu, uczestniczyła w uroczystości jego

3/1/6

poświęcenia 19 marca 1943 r. w Kościele oo. Palotynów przy ul. Skaryszewskiej oraz w przygotowaniu jej zbrojnej ochrony.

1 sierpnia 1944 r. przewiozła na Wolę transport granatów. Już po wybuchu Powstania Warszawskiego przedostała się pod ostrzałem niemieckim na Stare Miasto, gdzie przebywała do chwili kapitulacji 2 września, działając w powstańczej służbie cywilnej. Po kapitulacji Starówki, na początku września 1944 r., została wywieziona z Warszawy przez Skierniewice do Rozpry, gdzie zbiegła z transportu. Udała się następnie do Borowca pod Końskimi w Kieleckiem, gdzie brat jej męża Michał był powiatowym delegatem DRRP. Współpracowała z Okręgiem Radomsko-Kieleckim AK, znała osobiście jego komendanta płk Jana Zientarskiego „Mieczysława” oraz Antoniego Hedę „Szarego”.

2 lutego 1945 r. powróciła do Warszawy. Od maja 1945 r. pracowała na stanowisku podreferendarza w Wydziale Martyrologii Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przyjmowała osoby powracające z niemieckich obozów koncentracyjnych i opracowywała ich zeznania. Odszukiwała miejsca kaźni na Polakach w Warszawie. Uporządkowała pokój przesłuchań na Pawiaku, pomagała w założeniu Muzeum w Oświęcimiu, według własnych zeznań przekazała również ministerstwu część posiadanej prasy podziemnej z czasów okupacji. 1 lipca 1946 r. na własną prośbę została zwolniona z MKiS z powodów zdrowotnych.

Jesienią 1945 r. spotkała się z M. Sipayło, przypuszczalnie od tej pory biorąc udział w działalności konspiracyjnej PSD. W sierpniu 1946 r. otrzymała polecenie wyszukania lokalu konspiracyjnego, który pełniłby rolę punktu przerzutowego prasy i równocześnie skrzynki kontaktowej między WiN i PSD. Marzyńska zorganizowała „skrzynkę” w mieszkaniu Łucji Żórawskiej przy ul. Poznańskiej 14. Utrzymywała łączność PSD z kierowniczką wydziału wywiadu (informacji) Obszaru Centralnego Zrzeszenia WiN Haliną Sosnowską, przekazując pocztę od Józewskiego oraz „Polskę Niezawisłą” na skrzynkę przy ul. Poznańskiej i odbierając korespondencję od Sosnowskiej. Brała udział w kolportażu „Polski Niezawistej”, którą rozprowadzała w warszawskim środowisku katolickim. W swoim mieszkaniu przy ul. Poznańskiej przechowywała również archiwum PSD, tj. egzemplarze „Polski Niezawistej” oraz notatki polityczne i filozoficzne Józewskiego. Utrzymywała również kontakt ze Stronnictwem Niezawisłości Narodowej, udostępniając „skrzynkę” przy ul. Poznańskiej 14 K. Gorzkowskiemu. Wiedziała o istnieniu skrzynki SNN w zakładzie introligatorskim Wandy Michalskiej przy ul. Wspólnej.

Aresztowana 16 listopada 1946 r. przez funkcjonariuszy bezpieczeństwa w „kotle” przy ul. Poznańskiej 14, zdołała się wymknąć do swojego mieszkania i spalić archiwum PSD. Jeszcze tego samego dnia została aresztowana ponownie, a w jej mieszkaniu założono

5/1/7

„kocioł”, trwający 10 dni. Pozostała część zgromadzonego przez nią archiwum prasy konspiracyjnej została skonfiskowana przez UB i przypuszczalnie oddana później Zakładowi Historii Partii (po jego likwidacji zbiór prasy konspiracyjnej został z kolei przekazany Bibliotece Sejmowej). Początkowo więziono ją w piwnicy gmachu MBP przy ul. Koszykowej, a następnie w więzieniu mokotowskim. „Słyszało się okropne krzyki tortur [...]. To tzw. <<Wolność>>. Nie pamiętam jak długo w tej norze byłam. Nie mogłam się nawet tam wyprostować!” – wspominała po latach. Była przesłuchiwana m.in. przez płk Józefa Różańskiego. Podczas śledztwa przebywała przez pewien czas w karcerze. W celi przy ul. Rakowieckiej była inwigilowana przez „Marię”, członkinię AK, uczestniczkę Powstania Warszawskiego, po wojnie skazaną za działalność w WiN. Według jednego z donosów, Marzyńska mówiła w celi, „że jest Austriaczką [...], od 1930 r. ma obywatelstwo polskie, Polskę bardzo kocha, no naturalnie nie tę obecną, ale jest przekonana, iż obecna niedługo będzie miała żywot”. Zgodnie z innym donosem, „stwierdziła, że wszyscy co ją przesłuchują to skończone łajdaki, ale nie da się <urobić> ją więcej niż sobie życzy”. Według zeznań M. Sipayłło z 1953 r. w śledztwie Marzyńska nie ujawniła żadnych informacji, które mogłyby zaszkodzić PSD. 18 października 1947 r., wyrokiem WSR w Warszawie, została skazana na 4 lata więzienia za zorganizowanie „skrzynki” przy ul. Poznańskiej, zwolniono ją jednak 21 października 1947 r. w wyniku amnestii. Z rozprawy wracała w jednym samochodzie z H. Sosnowską, której później oddała część swoich ubrań. Niewykluczone, że pewien wpływ na wysokość wyroku miała interwencja Mariana Spychalskiego, znajomego Stanisława Marzyńskiego ze wspólnej pracy zawodowej sprzed wojny. Po opuszczeniu więzienia była inwigilowana wraz z mężem przynajmniej do 1955 r.

Po zwolnieniu pomagała w pracy zawodowej mężowi. Była przeciwniczką wstępowania do ZBOWiD. W 1993 r. opracowała wspomnienia z czasów wojny, znajdujące się w posiadaniu córki Moniki Buchner. Od marca 1990 r. należała do Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Zmarła 10 grudnia 2002 r. w Warszawie. Pochowana została na Cmentarzu Powązkowskim.

Hildegarda Marzyńska była odznaczona Krzyżem Srebrnym orderu Virtuti Militari (1944) „za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego”, Krzyżem AK (1968), czterokrotnie Medalem Wojska (1969), Odznaką Pamiątkową „Akcji Burza”, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość (1995).

Była zamężna ze Stanisławem Marzyńskim (1904–1992), profesorem architektury, wykładowcą i kierownikiem Zakładu Architektury i Urbanistyki na Wydziale Inżynierii

7/1/8

Lądowej Politechniki Warszawskiej, oficerem ZWZ-AK, więzionym po wojnie przez trzy miesiące w sprawie żony. Miała córkę Monikę (1931), architektka, zameżną z Andrzejem Buchnerem (1931), architektem, mieszkającą w Warszawie i syna Piotra (1948), również architekta, zamieszkałego w Toronto w Kanadzie.

APW, Sr 275/54, Akta sądowe w sprawie przeciwko Henrykowi Józewskiemu, Januszowi Sipayłło, Marii Sipayłło, Sr 275/54, t. 1, k. 232, 234, 255–256, 288, 334, 343, 345, Protokoły przesłuchań M. Sipayłło z 20, 21 i 31 marca, 9 kwietnia, 20, 22 i 23 lipca 1953; ibidem, t. 2, k. 4, 16, Protokoły przesłuchań M. Sipayłło z 17 października i 23 listopada 1953; IPN, 01236/580, t. 1–2 [materiały MBP dotyczące H. i S. Marzyńskich]; Dokumenty dotyczące działalności konspiracyjnej H. Marzyńskiej udostępnione przez M. Buchner; H. Marzyńska, [Wspomnienia]; M. Buchner, Hildegarda Marzyńska, Działalność konspiracyjna 1939–1945 i okres powojenny.

G. Łukomski, B. Polak, A. Suchcitz, *Kawalerowie Virtuti Militari 1792–1945. Wykazy odznaczonych za czyny z lat 1863–1864, 1914–1945*, Koszalin 1997, s. 462 (tu błędnie podane imię Maria); M. Ney-Krwawicz, Z. i M. Siemaszko, *Bojowe sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1991, s. 18, 21; *Spis abonentów sieci telefonicznej m.st. Warszawy PAST i Warszawskiej sieci Okręg. PPTT, rok 1939/40*, s. 242; *Wojna XXX-letnia. Rozmowa A. Kwapisz-Kulińskiej z Panią N [Hildegardą Marzyńską]*, „Po prostu” 1990, nr 3.

Przyjaciółka J. Kuczyńska 24/05

autor Galgrowski?

17/19
Tęczyńska, kolporterka

n. 0

MARZYŃSKA Hildegarda (1910–2002), pseud. „Hilda”, „Karola”, „Teresa”, przybrane nazwiska Naszyńska, ~~krawcowa~~, członek SZP–ZWZ–AK, współpracowniczka PSD.

Urodziła się 5 sierpnia 1910 r. w Wiedniu, w rodzinie Fryderyka, lekarza, i Stelli (z d. Loewenberg) Groaków. W 1925 r. ukończyła zawodową szkołę krawiecką. Pracowała następnie jako krawcowa. W marcu 1930 r. wyszła za mąż za Stanisława Marzyńskiego i w kwietniu tego roku przyjechała do Polski. Mieszkała w Warszawie przy ul. Jakubowskiej 16, a później ul. Czeskiej 20. Do wybuchu wojny pomagała mężowi w pracach biurowych i buchalterii, równocześnie ucząc się języka polskiego. 13 czerwca 1939 r. ukończyła z wynikiem dobrym pięcioletni kurs przeszkolenia PCK w zakresie Ratownictwa Sanitarnego w samoobronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej, przewidziane dla przodowników organów domowych Ratownictwa Sanitarnego.

W pierwszym tygodniu wojny 1939 r. sprawowała funkcję blokowej LOPP na Saskiej Kępie. Wraz z mężem po apelu ppłk. dypl. Romana Umiastowskiego opuściła miasto, z zamiarem wstąpienia do WP. Z Łucka, na wieść o agresji sowieckiej, wróciła do Warszawy, gdzie przebywała również w czasie okupacji. Od października 1939 r. pracowała w Stołecznym Komitecie Samopomocy Społecznej na Saskiej Kępie, a później RGO, w funkcji opiekunki blokowej. Od października 1939 r. do czerwca 1940 r. opiekowała się społecznie rannymi żołnierzami w Szpitalu Ujazdowskim i pomagała im w nawiązaniu kontaktów z rodzinami.

11 listopada 1939 r. wstąpiła do SZP, a później należała do ZWZ–AK. Od 11 listopada 1939 r. do 14 lutego 1942 r. lub końca lipca 1944 r. w BIP SZP–ZWZ była sekretarką Adolfa Abrama, wiceprezesa przedwojennego Związku Osadników, zaprzyjaźnionego z rodziną Marzyńskich przed wojną. W porozumieniu z Aleksandrem Kamińskim współpracowała z Mieczysławem Kalinowskim przy organizacji punktów rozdziału prasy konspiracyjnej ZWZ. Według „Oświadczenia” M. Kalinowskiego z 25 maja 1981 r., była również łączniczką w dyspozycji komendanta okręgu Henryka Józewskiego „Niemirycza”. Założyła archiwum prasy i innych wydawnictw konspiracyjnych, wydawanych przez różne organizacje podziemne. Kolportowała prasę ZWZ–AK, przede wszystkim „Biuletyn Informacyjny”. 14 lutego 1942 r. została przydzielona do 5. Rejonu VI Obwodu AK w Warszawie na Pradze, wywodzącego się z Organizacji Wojskowej Unia. Szkoliła się na kursie rusznikarskim, pełniła funkcję łączniczki dowództwa rejonu, kolporterki prasy, przenosiła również i przechowywała broń oraz amunicję. Współdziałała w wykonaniu sztandaru 5. Rejonu, według Marka Ney-Krwawicza jednego z „najbardziej okazałych znaków bojowych Armii Krajowej” (autorem projektu był jej mąż Stanisław). Sprawowała

1/1/10

~~W tym czasie~~ Po wojnie, w trudnym materiale
potwierdziła rodzinie nakłoniła ją do ukoniecznienia
Zawodowej szkoły krawieckiej (1925 r.) i przez
pewien czas pracowała jako krawcowa,

7/1/11

funkcję łącznika między zespołem organizacyjnym a wykonawcami porporca. 19 marca 1943 r. uczestniczyła w uroczystości poświęcenia sztandaru w kościele oo. Palotynów przy ul. Skaryszewskiej oraz w przygotowaniu jej zbrojnej ochrony. Od 1943 r., wraz z mężem, współpracowała z podziemnymi agencjami prasowymi, prowadząc dla nich nastuch radiowy oraz z Kazimierzem Gorzkowskim, od którego otrzymywała prasę, wydawaną przez Podwydział „N”. Utrzymywała również kontakty z Marią Sipayłło. *z k. do*

1 sierpnia 1944 r. przewiozła na Wolę transport granatów. Już po wybuchu Powstania Warszawskiego przedostała się pod ostrzałem niemieckim na Stare Miasto, gdzie przebywała do chwili kapitulacji 2 września, działając w powstańczej służbie cywilnej. Po kapitulacji Starówki, na początku września 1944 r. została wywieziona z Warszawy przez Skierniewice do Rozprzy, skąd zbiegła z transportu. Udała się następnie do Borowca pod Końskimi w Kieleckiem, gdzie brat jej męża Michał był powiatowym delegatem Delegatury Rządu RP na Kraj. Była łączniczką w bazie „Rybitwa-Rolnik” Okręgu Radomsko-Kieleckim AK, знаła osobiście jego komendanta płk. Jana Zientarskiego „Mieczysława” oraz Antoniego Hedę „Szarego”. *Stanisław*

2 lutego 1945 r. wróciła do Warszawy. Od maja 1945 r. pracowała na stanowisku podreferendarza w Wydziale Martyrologii Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przyjmowała osoby wracające z niemieckich obozów koncentracyjnych i opracowywała ich zeznania. Odszukiwała i inwentaryzowała miejsca kaźni w Warszawie, m.in. przy al. Szucha. Uporządkowała pokój przesłuchań na Pawiaku, pomagała w założeniu muzeum w Oświęcimiu. Według własnych zeznań, przekazała również ministerstwu część posiadanej prasy podziemnej z czasów okupacji. 1 lipca 1946 r. na własną prośbę została zwolniona z MKiS z powodów zdrowotnych.

Jesienią 1945 r. spotkała się z M. Sipayłło i przypuszczalnie od tej pory uczestniczyła w działalności konspiracyjnej piłsudczyckiego Polskiego Stronnictwa Demokratycznego, kierowanego przez Henryka Józewskiego. W sierpniu 1946 r. otrzymała polecenie wyszukania lokalu konspiracyjnego, który pełniłby rolę punktu przerzutowego prasy i równocześnie skrzynki kontaktowej między WiN a PSD. Marzyńska zorganizowała „skrzynkę” w mieszkaniu Łucji Żórawskiej przy ul. Poznańskiej 14. Utrzymywała łączność PSD z kierowniczką wydziału wywiadu (informacji) Obszaru Centralnego Zrzeszenia WiN Haliną Sosnowską. Przekazywała pocztę od Józewskiego oraz „Polskę Niezawisłą” na „skrzynkę” przy ul. Poznańskiej i odbierała korespondencję od Sosnowskiej. Brała udział w kolportażu „Polski Niezawisłej”, którą rozprowadzała w warszawskim środowisku katolickim. W swoim mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 12 przechowywała również archiwum *Własny*

piętno wzmianka str. 14 wyjasnić

V H.

7/2/12

PSD, tj. egzemplarze „Polski Niezawisłej” oraz notatki polityczne i filozoficzne Józewskiego. Utrzymywała ^{nowe} również kontakt ze inną grupą piłsudczykowską – Stronnictwem Niezawisłości Narodowej ^{Wacława} Wacława Lipińskiego, m.in. udostępniła ^{tytuł} „skrzynkę” przy ul. Poznańskiej 14 współpracującemu z Lipińskim Kazimierzowi Gorzkowskiemu. Wiedziała o istnieniu „skrzynki” SNN w zakładzie introligatorskim Wandy Michalskiej przy ul. Wspólnej.

Aresztowana 16 listopada 1946 r. przez funkcjonariuszy bezpieczeństwa w „kotle” przy ul. Poznańskiej 14, zdołała się wymknąć do swojego mieszkania i spalić archiwum PSD. Jeszcze tego samego dnia została aresztowana ponownie, a w jej mieszkaniu założono „kocioł”, trwający 10 dni. Pozostała część zgromadzonego przez nią archiwum prasy konspiracyjnej została skonfiskowana przez UB i przypuszczalnie oddana później Zakładowi Historii Partii (po jego likwidacji zbiór prasy konspiracyjnej został z kolei przekazany Bibliotece Sejmowej). Początkowo więzono ją w piwnicy gmachu MBP przy ul. Koszykowej, a następnie w więzieniu mokotowskim. „Słyszało się okropne krzyki tortur [...]. To tzw. <<Wolność>>. Nie pamiętam jak długo w tej norze byłam. Nie mogłam się nawet tam wyprostować!” – wspominała po latach. Była przesłuchiwana m.in. przez płk. Józefa Różańskiego. Podczas śledztwa przebywała przez pewien czas w karcerze. W celi przy ul. Rakowieckiej była inwigilowana przez „Marię”, członkinię AK, uczestniczkę Powstania Warszawskiego, po wojnie skazaną za działalność w WiN. Według jednego z donosów, Marzyńska mówiła w celi, „że jest Austriaczką [...], od 1930 r. ma obywatelstwo polskie, Polskę bardzo kocha, no naturalnie nie tę obecną, ale jest przekonana, iż obecna niedługo będzie miała żywot”. Zgodnie z innym donosem, „stwierdziła, że wszyscy co ją przesłuchują to skończone łajdaki, ale nie da się <<urobić>> ją więcej niż sobie życzy”. Według zeznań M. Sipayłto z 1953 r., w śledztwie Marzyńska nie ujawniła żadnych informacji, które mogłyby zaszkodzić PSD. Wyrokiem WSR w Warszawie z 18 października 1947 r. została skazana na 4 lata więzienia za zorganizowanie „skrzynki” przy ul. Poznańskiej. 21 października 1947 r. zwolniona ją jednak w wyniku amnestii. Z rozprawy wracała w jednym samochodzie z H. Sosnowską, której później oddała część swoich ubrań. Niewykluczone, że pewien wpływ na wysokość wyroku miała interwencja Mariana Spsychalskiego, z którym Stanisław Marzyński pracował przed wojną w jednej pracowni architektonicznej. Po opuszczeniu więzienia była inwigilowana wraz z mężem przynajmniej do 1955 r.

Po zwolnieniu pomagała mężowi w pracy zawodowej. W latach sześćdziesiątych odwiedziła wraz z mężem przebywającego na uchodźstwie w USA Adolfa Abrama. Była przeciwniczką wstępowania do ZBoWiD-u. Od marca 1990 r. należała do Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. W 1993 r. opracowała wspomnienia z czasów wojny,

V(SNN)

czyż i in
but ptk
Z kx
jaico...

Dnia

a klony
wówe
petni
gumki
!!!

2/1/13

znajdujące się obecnie w posiadaniu córki Moniki Buchner. Zmarła 10 grudnia 2002 r. w Warszawie. Pochowana została na cmentarzu Powązkowskim, ~~dawny~~ Wojskowym.

Hildegarda Marzyńska była odznaczona Krzyżem Srebrnym orderu Virtuti Militari (1944 r. – nadany, 1969 r. – zatwierdzony) „za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego”, Krzyżem AK (1968), czterokrotnie Medalem Wojska (1969), Odznaką Pamiątkową „Akcji Burza”, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość (1995).

Była zamężna z Stanisławem Marzyńskim (1904–1992), architektem, profesorem na Wydziale Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej, oficerem ZWZ-AK, więzionym po wojnie przez trzy miesiące w sprawie żony. Miała córkę Monikę (1931), architekta, zamężną z Andrzejem Buchnerem (1931), architektem, mieszkającą w Warszawie, i syna Piotra (1948), również architekta, mieszkającego w Toronto w Kanadzie.

APW, Sr 275/54, t. 1, k. 232, 234, 255–256, 288, 334, 343, 345; Sr 275/54, t. 2, k. 4, 16; IPN, 00231/44, k. 23, 24; IPN, 01236/580, t. 1–2 [materiały MBP dotyczące H. i S. Marzyńskich]; IPN, 0400/133, Spis osób figurujących w sprawie; IPN, 0400/133, k. 1; IPN BU 1000/353, Akta w sprawie przeciwko Hildegardzie Marzyńskiej; IPN, 1022/4 [Akta w sprawie przeciwko Kazimierzowi Gorzkowskiemu], k. 12; Dokumenty dotyczące działalności konspiracyjnej H. Marzyńskiej udostępnione przez M. Buchner; H. Marzyńska, [Wspomnienia]; M. Buchner, Hildegarda Marzyńska, Działalność konspiracyjna 1939–1945 i okres powojenny.

zapis

G. Łukomski, B. Polak, A. Suchcitz, *Kawalerowie Virtuti Militari 1792–1945. Wykazy odznaczonych za czyny z lat 1863–1864, 1914–1945*, Koszalin 1997, s. 462 (tu błędnie podane imię Maria); M. Ney-Krwawicz, *Sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1994, s. 16, 18–19, 145; idem, Z. i M. Siemaszko, *Bojowe sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1991, s. 18, 21; *Spis abonentów sieci telefonicznej m.st. Warszawy PAST i Warszawskiej sieci Okręg. PPTT, rok 1939/40*, s. 242; *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego*, red. A. K. Kunert, t. 4, Warszawa 1997, s. 84, t. 6, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2004, s. 168; *Wojna XXX-letnia. Rozmowa A. Kwapisz-Kulińskiej z Panią N* [Hildegardą Marzyńską – M. G.], „Po prostu” 1990, nr 3.

Oprac. E.L. D.K.

akt

got. 10/05 2/1/14 I egz.

przed wojną krawcową, od 1942 jako

MARZYŃSKA Hildegarda Maria z d. GROAK (1910–2002), ps. „Teresa”, łączniczka i kolporterka Komendy Okręgu Warszawskiego ZWZ–AK, kolporterka prasy i łączniczka Komendy 5 Rejonu ~~VI~~ Obwodu AK w Warszawie na Pradze, w Powstaniu Zgrupowanie „Północ”, członkini WiN, więźniarka UB; z zawodu krawcowa.

Hildegarda Groak urodziła się 5 VIII 1910 w Wiedniu, w rodzinie lekarza Fryderyka Groaka i Stelli z d. Loewenberg. W 1925, w trudnym materialnie okresie powojennym rodziny, ukończyła zawodową szkołę krawiecką i przez pewien czas pracowała jako krawcowa. W marcu 1930 wyszła za mąż za architekta Stanisława Marzyńskiego i w kwietniu tego roku wyjechała z mężem do Polski, gdzie zamieszkali w Warszawie. Do wybuchu wojny pomagała mężowi w pracach biurowych, równocześnie ucząc się języka polskiego. W czerwcu 1939 ukończyła pięcioletnie przeszkolenie PCK dla przodowników organów domowych Ratownictwa Sanitarnego.

W pierwszym tygodniu wojny 1939 sprawowała funkcję blokowej LOPP na Saskiej Kępie. Wraz z mężem, po apelu ppłk. R. Umiastowskiego, opuściła miasto, z zamiarem zgłoszenia się do WP. Dotarła do Łucka, skąd, na wieść o agresji sowieckiej, powróciła do Warszawy. Od października 1939 pracowała w Komitecie Samopomocy Społecznej Dzielnicy Warszawa-Praga na Saskiej Kępie, a później RGO, w funkcji opiekunki blokowej. Od października 1939 r. do czerwca 1940 r. opiekowała się rannymi żołnierzami w Szpitalu Ujazdowskim i pomagała im w nawiązaniu kontaktów z rodzinami.

W konspiracji w SZP czynna od 11 XI 1939, jako „Teresa” (posługiwała się też fałszywym nazwiskiem Naszyńska) pełniła funkcję łączniczki i kolporterki w Sztapie Komendy Okręgu Warszawskiego będąc w dyspozycji komendanta tego okręgu H. Józewskiego „Olgierda” (byłego wojewody wołyńskiego). Była także sekretarką kpt. A. Abrama „Adama”, oficera sztabu tego okręgu. Czynna przy przedruku „Biuletynu Informacyjnego” i jego kolportażu; organizowała również punkty rozdziału prasy, współdziałała przy uzbrajaniu lokali konspiracyjnych, tworzeniu archiwum akt oraz organizowaniu wydzielonej łączności z poszczególnymi Obwodami Okręgu. Dnia 14 II 1942 została przydzielona do 5. Rejonu VI Obwodu AK w Warszawie na Pradze (zgrupowanie 1638) jako łączniczka Komendy Rejonu i kolporterka prasy, przenosiła również i przechowywała broń oraz amunicję, odbywszy przeszkolenie na kursie rusznikarskim. Organizowała i prowadziła nadzór nad archiwum podziemnej prasy, książek i wydawnictw różnych ugrupowań i stronnictw z terenu Warszawy (archiwum zostało uratowane;

2/1/45

skonfiskowane w listopadzie 1946 przez UB, prawdopodobnie przekazane do Muzeum Wojska Polskiego). Współdziałała w wykonaniu sztandaru 5. Rejonu (autorem projektu był jej mąż Stanisław). Sztandar ten według M. Ney-Krwawicza był jednym z najbardziej okazałych znaków AK. Dnia 19 III 1943 uczestniczyła, pomagając w przygotowaniu zbrojnej ochrony, w uroczystości poświęcenia sztandaru w kościele oo. Palotynów przy ul. Skaryszewskiej. Współpracowała wraz z mężem z podziemnymi agencjami prasowymi, dla których prowadziła nasłuch radiowy i opracowywała syntezy wiadomości, a także z Kazimierzem Gorzkowskim, który dostarczał jej prasę wydawaną przez Podwydział „N” BiP.

W dniu wybuchu Powstania przewiozła na Wolę transport granatów, po czym, już pod ostrzałem niemieckim, przedostała się na Stare Miasto, działając tam w powstańczej służbie cywilnej, organizacji zaplecza i samoobronie w rejonie kamienicy Książąt Mazowieckich. Po kapitulacji Starówki dnia 2 września została wywieziona transportem niemieckim, z którego zbiegła w Rozprzy, w woj. łódzkim. Udała się do Borowca pod Końskimi w Kieleckiem, gdzie brat jej męża Michał był delegatem powiatowym Delegatury Rządu RP na Kraj. Podjęła tam funkcję łączniczki w bazie „Rybitwa-Rolnik” Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK.

Ppor. Hildegarda Marzyńska Rozkazem Dowódcy AK Nr 526/BP z 28 VIII 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari* za *wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego*. Nadanie zostało potwierdzone przez Kapitułę Londyńską dnia 11 XI 1948 z nr. Krzyża 13504 (zaświadczenie weryfikacyjne nosi datę 8 III 1969). Była także odznaczona Krzyżem AK (1968), czterokrotnie Medalem Wojska (1969), Odznaką Pamiątkową „Akcji Burza”, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość (1995).

Dnia 2 lutego 1945 wróciła do Warszawy. Od maja 1945 pracowała na stanowisku podreferendarza w Wydziale Martyrologii Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przyjmowała osoby wracające z niemieckich obozów koncentracyjnych i opracowywała ich zeznania, odszukiwała i inwentaryzowała miejsca kaźni w Warszawie, m.in. przy al. Szucha, uporządkowała pokój przesłuchań na Pawiaku, pomogła w założeniu muzeum w Oświęcimiu. Według własnych zeznań, przekazała również ministerstwu część posiadanej prasy podziemnej z czasów okupacji. Dnia 1 VII 1946 została z powodów zdrowotnych zwolniona na własną prośbę.

Jesienią 1945 spotkała się z M. Sipayło, znaną jej sprzed Powstania działaczką środowiska piłsudczykowskiego, i przypuszczalnie od tej pory uczestniczyła w działalności konspiracyjnej Polskiego Stronnictwa Demokratycznego, kierowanego przez Henryka Józewskiego. W sierpniu 1946 zorganizowała punkt przerzutowy prasy i skrynkę kontaktową

31/16

między WiN a PSD w mieszkaniu Łucji Żórawskiej przy ul. Poznańskiej 14, utrzymując łączność z H. Sosnowską, kierowniczką wydziału wywiadu Obszaru Centralnego Zrzeszenia WiN. Przekazywała pocztę od Józewskiego oraz „Polskę Niezawistą” na tę „skrzynkę” i tam odbierała korespondencję od Sosnowskiej. Rozprowadzała „Polskę Niezawistą” w warszawskim środowisku katolickim. W swoim własnym mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 12 przechowywała archiwum egzemplarzy „Polski Niezawistej” oraz notatki polityczne i filozoficzne Józewskiego. Utrzymywała również kontakt z grupą – Stronnictwem Niezawisłości Narodowej Wacława Lipińskiego i K. Gorzkowskim. Została aresztowana 16 XI 1946 przez UB w „kotle” przy ul. Poznańskiej 14, zdołała się wymknąć do swojego mieszkania i częściowo spalić tam przechowywane archiwum. Ponownie aresztowana tego samego dnia, przetrzymywana w więzieniu mokotowskim. Była przesłuchiwana m.in. przez płk. J. Różańskiego. Wyrokiem WSR w Warszawie z 18 X 1947 została skazana na 4 lata więzienia, ale dnia 21 X 1947 została zwolniona w wyniku amnestii. Po opuszczeniu więzienia, wciąż inwigilowana, pomagała mężowi w pracy zawodowej. Nie należała do ZBoWiD, od marca 1990 należała do ŚZZAK. Zmarła 10 XII 2002 w Warszawie, pochowana na cmentarzu Powązkowskim.

Mąż Hildegardy, Stanisław Marzyński (1904–1992), architekt, profesor na Wydziale Inżynierii Lądowej PW, oficer ZWZ-AK ps. „Leon”, więziony po wojnie przez trzy miesiące w sprawie żony. Córka Monika zam. Büchner (ur. 1931), architekt, mieszka w Warszawie. Syn Piotr (ur. 1948), również architekt, mieszka w Toronto w Kanadzie.

APAK, T. 3540/WSK (tamże obszerne opracowanie Gałęziowskiego M. oraz materiały przekazane przez córkę Buchner M.); APW, Sr 275/54, t. 1, k. 232, 234, 255–256, 288, 334, 343, 345; Sr 275/54, t. 2, k. 4, 16; IPN, 00231/44, k. 23, 24; IPN, 01236/580, t. 1–2 [materiały MBP dotyczące H. i S. Marzyńskich]; IPN, 0400/133, Spis osób figurujących w sprawie; IPN, 0400/133, k. 1; IPN BU 1000/353, Akta w sprawie przeciwko Marzyńskiej H.; IPN, 1022/4 [Akta w sprawie przeciwko Gorzkowskiemu K.], k. 12; Dokumenty dotyczące działalności konspiracyjnej Marzyńskiej H. udostępnione przez Buchner M.; Marzyńska H., [Wspomnienia]; Buchner H., Marzyńska H., Działalność konspiracyjna 1939–1945 i okres powojenny;

Łukomski..., *Kawalerowie VM...*, s. 462 (tu błędnie podane imię Maria); Ney-Krwawicz M., *Sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1994, s. 16, 18–19, 145, Siemaszko Z. i M., *Bojowe sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1991, s. 18, 21; *Spis abonentów*

1/1/17

sieci telefonicznej m.st. Warszawy PAST i Warszawskiej sieci Okreg. PPTT, rok 1939/40, s. 242; WIEPW, t. 4, s. 84, t. 6, s. 168; *Wojna XXX-letnia. Rozmowa A. Kwapisz-Kulińskiej z Panią N* [Hildegardą Marzyńską – M. G.], *Po prostu*, 1990, nr 3; *Wesołowski, Order VM...*, s. 586, 736;

Biogram oprac. przez Elż. D. W. 24 VIII 05 do I tomu „Stożymie”
VN Kobiet z uwagami prof. T. Friedel 1/1/18

MARZYŃSKA Hildegarda Maria z d. GROAK (1910–2002), przed wojną krawcowa, łączniczka i kolporterka „Teresa” KO Warszawskiego ZWZ–AK, od 1942 kolporterka prasy i łączniczka Komendy 5 Rejonu Obwodu Praga, w Powstaniu w Zgrupowaniu „Północ”, potem członkini WiN, więźniarka UB; po wojnie krawcowa

Hildegarda Groak urodziła się 5 VIII 1910 w Wiedniu, w rodzinie lekarza Fryderyka Groaka i Stelli z d. Loewenberg. W 1925, w trudnym materialnie okresie powojennym rodziny, ukończyła zawodową szkołę krawiecką i przez pewien czas pracowała jako krawcowa. W marcu 1930 wyszła za mąż za architekta Stanisława Marzyńskiego i w kwietniu tego roku wyjechała z mężem do Polski, gdzie zamieszkali w Warszawie. Do wybuchu wojny pomagała mężowi w pracach biurowych, równocześnie ucząc się języka polskiego. W czerwcu 1939 ukończyła pięciodobowe przeszkolenie PCK dla przodowników organów domowych Ratownictwa Sanitarnego. H 28/28

W pierwszym tygodniu wojny 1939 sprawowała funkcję blokowej LOPP na Saskiej Kępie. Wraz z mężem, po apelu ppłk. R. Umiastowskiego, opuściła miasto z zamiarem zgłoszenia się do WP. Dotarła do Łucka, skąd na wieść o agresji sowieckiej, powróciła do Warszawy. Od października 1939 pracowała w Komitecie Samopomocy Społecznej Dzielnicy Warszawa-Praga na Saskiej Kępie, a później RGO, w funkcji opiekunki blokowej. Od października 1939 r. do czerwca 1940 r. opiekowała się rannymi żołnierzami w Szpitalu Ujazdowskim i pomagała im w nawiązaniu kontaktów z rodzinami. L 28 7 28

W konspiracji SZP czynna od 11 XI 1939, jako „Teresa” (posługiwała się też fałszywym nazwiskiem Naszyńska) pełniła funkcję łączniczki i kolporterki w Sztapie Komendy Okręgu Warszawskiego będąc w dyspozycji komendanta tego okręgu H. Józewskiego „Olgierda” (byłego wojewody wołyńskiego). Była także sekretarką kpt. A. Abrama „Adama”, oficera sztabu tego okręgu. Czynna przy przedruku „Biuletynu Informacyjnego” i jego kolportażu; organizowała również punkty rozdziału prasy, współdziałała przy uzbrajaniu lokali konspiracyjnych, tworzeniu archiwum akt oraz organizowaniu wydzielonej łączności z poszczególnymi Obwodami Okręgu. Dnia 14 II 1942 została przydzielona do 5. Rejonu VI Obwodu AK w Warszawie na Pradze (zgrupowanie 1638) jako łączniczka Komendy Rejonu i kolporterka prasy, ²przenosiła również ¹przechowywała broń oraz amunicję, ¹odbywszy przeszkolenie na kursie rusznikarskim. Organizowała i prowadziła nadzór nad archiwum podziemnej prasy, książek i wydawnictw różnych ugrupowań i stronnictw z terenu Warszawy (archiwum zostało uratowane; szylk! H

5/1/19

skonfiskowane w listopadzie 1946 przez UB, prawdopodobnie przekazane do Muzeum Wojska Polskiego). Współdziałała w wykonaniu sztandaru 5. Rejonu (autorem projektu był jej mąż Stanisław). Sztandar ten według M. Ney-Krwawicza był jednym z najbardziej okazałych znaków AK. Dnia 19 III 1943 uczestniczyła, pomagając w przygotowaniu zbrojnej ochrony, w uroczystości poświęcenia sztandaru w kościele oo. Palotynów przy ul. Skaryszewskiej. Współpracowała wraz z mężem z podziemnymi agencjami prasowymi, dla których prowadziła nasłuch radiowy i opracowywała syntezę wiadomości, a także z Kazimierzem Gorzkowskim, który dostarczał jej prasę wydawaną przez Podwydział „N” BiP.

W dniu wybuchu Powstania przewiozła na Wolę transport granatów, po czym, już pod ostrzałem niemieckim, przedostała się na Stare Miasto, działając tam w powstańczej służbie cywilnej, organizacji zaplecza i samoobronie w rejonie kamienicy Książąt Mazowieckich. Po kapitulacji Starówki dnia 2 września została wywieziona transportem niemieckim, z którego zbiegła w Rozprzy, w woj. łódzkim. Udała się do Borowca pod Końskimi w Kieleckiem, gdzie brat jej męża Michał był delegatem powiatowym Delegatury Rządu RP na Kraj. Podjęła tam funkcję łączniczki w bazie „Rybitwa-Rolnik” Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK.

Ppor. Hildegarda Marzyńska Rozkazem Dowódcy AK Nr 526/BP z 28 VIII 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari* za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego. Nadanie zostało potwierdzone przez Kapitułę Londyńską dnia 11 XI 1948 z nr. Krzyża 13504 (zaświadczenie weryfikacyjne nosi datę 8 III 1969). Była także odznaczona Krzyżem AK (1968), czterokrotnie Medalem Wojska (1969), Odznaką Pamiątkową „Akcji Burza”, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość (1995).

Dnia 2 lutego 1945 wróciła do Warszawy. Od maja 1945 pracowała na stanowisku podreferendarza w Wydziale Martyrologii Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przyjmowała osoby wracające z niemieckich obozów koncentracyjnych i opracowywała ich zeznania, odszukiwała i inwentaryzowała miejsca kaźni w Warszawie, m.in. przy al. Szucha, uporządkowała pokój przesłuchań na Pawiaku, pomogła w założeniu muzeum w Oświęcimiu. Według własnych zeznań, przekazała również ministerstwu część posiadanej prasy podziemnej z czasów okupacji. Dnia 1 VII 1946 została z powodów zdrowotnych zwolniona na własną prośbę.

Jesienią 1945 spotkała się z M. Sipayło, znaną jej sprzed Powstania działaczką środowiska piłsudczykowskiego, i przypuszczalnie od tej pory uczestniczyła w działalności konspiracyjnej Polskiego Stronnictwa Demokratycznego, kierowanego przez Henryka Józewskiego. W sierpniu 1946 zorganizowała punkt przerzutowy prasy i skrynkę kontaktową

2/1/20

między WiN a PSD w mieszkaniu Łucji Żórawskiej przy ul. Poznańskiej 14, utrzymując łączność z H. Sosnowską, kierowniczką wydziału wywiadu Obszaru Centralnego Zrzeszenia WiN. Przekazywała pocztę od Józewskiego oraz „Polskę Niezawisłą” na tę „skrzynkę” i tam odbierała korespondencję od Sosnowskiej. Rozprowadzała „Polskę Niezawisłą” w warszawskim środowisku katolickim. W swoim własnym mieszkaniu przy ul. Poznańskiej 12 przechowywała archiwum egzemplarzy „Polski Niezawisłej” oraz notatki polityczne i filozoficzne Józewskiego. Utrzymywała również kontakt z grupą – Stronictwem Niezawisłości Narodowej Wacława Lipińskiego i K. Gorzkowskim. Została aresztowana 16 XI 1946 przez UB w „kotle” przy ul. Poznańskiej 14, zdołała się wymknąć do swojego mieszkania i częściowo spalić tam przechowywane archiwum. Ponownie aresztowana tego samego dnia, przetrzymywana w więzieniu mokotowskim. Była przesłuchiwana m.in. przez płk. J. Różańskiego. Wyrokiem WSR w Warszawie z 18 X 1947 została skazana na 4 lata więzienia, ale dnia 21 X 1947 została zwolniona w wyniku amnestii. Po opuszczeniu więzienia, wciąż inwigilowana, pomagała mężowi w pracy zawodowej. Nie należała do ZBoWiD, od marca 1990 należała do ŚZŻAK. Zmarła 10 XII 2002 w Warszawie, pochowana na cmentarzu Powązkowskim.

Mąż Hildegardy, Stanisław Marzyński (1904–1992), architekt, profesor na Wydziale Inżynierii Lądowej PW, oficer ZWZ-AK ps. „Leon”, więziony po wojnie przez trzy miesiące w sprawie żony. Córka Monika zam. Büchner (ur. 1931), architekt, mieszka w Warszawie. Syn Piotr (ur. 1948), również architekt, mieszka w Toronto w Kanadzie.

APAK, T. 3540/WSK (tamże obszerne opracowanie Gałęziowskiego M. oraz materiały przekazane przez córkę Buchner M.); APW, Sr 275/54, t. 1, k. 232, 234, 255–256, 288, 334, 343, 345; Sr 275/54, t. 2, k. 4, 16; IPN, 00231/44, k. 23, 24; IPN, 01236/580, t. 1–2 [materiały MBP dotyczące H. i S. Marzyńskich]; IPN, 0400/133, Spis osób figurujących w sprawie; IPN, 0400/133, k. 1; IPN BU 1000/353, Akta w sprawie przeciwko Marzyńskiej H.; IPN, 1022/4 [Akta w sprawie przeciwko Gorzkowskiemu K.], k. 12; Dokumenty dotyczące działalności konspiracyjnej Marzyńskiej H. udostępnione przez Buchner M.; Marzyńska H., [Wspomnienia]; Buchner H., Marzyńska H., Działalność konspiracyjna 1939–1945 i okres powojenny;

Kawalerowie VM, Polak..., s. 462 (tu błędnie podane imię Maria); Ney-Krwawicz M., *Sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1994, s. 16, 18–19, 145, Siemaszko Z. i M., *Bojowe sztandary i proporce Armii Krajowej*, Warszawa 1991, s. 18, 21; *Spis abonentów sieci telefonicznej m.st. Warszawy PAST i Warszawskiej sieci Okręg. PPTT, rok 1939/40*, s. 242; *WIEPW*, t. 4, s. 84, t. 6, s.

1/21

168; *Wojna XXX-letnia. Rozmowa A. Kwapisz-Kulińskiej z Panią N* [Hildegardą Marzyńską – M. G.],
Po prostu, 1990, nr 3; Wesołowski, *Order VM...*, s. 586, 736

- 1/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora:
- Świadectwo PCK chr. stołecznego Nr 1590/III a, W-ve 20. VI. 1939
Msp/rhp. Kserokopia, k. 1, s. 1.
 - PCK - hospital Ujazdowski, Pnepustka Nr 206, W-ve, 11. IV. 1949
Msp/rhp. Kserokopia, k. 1, s. 2.
 - Zaświadczenie o pełnieniu pracy H. Marysińskiej obywatelki
delegata bloku Nr 23, W-ve, 20. Kwiecień, 1940 r. Msp/rhp.
Kserokopia, k. 1, s. 3.
 - Karta zwolnienia więźnia śledczego - Marysińska Hildegarda
Nr 352/46, W-ve 21. X. 1947. Druk/rhp. Kserokopia,
k. 1, s. 4.
 - Legitymacja kawalera Orderu Woj. "Virtuti Militari", Londyn,
11. XI. 1948. (leg. Nr 13504). Fotograf. Kserokopia, k. 1, s. 5
 - Legit. Kuzya AK Nr 3966 Londyn 23. 7. 68 i leg. 14734
(odzn. Medalu Wojaka) Londyn, 10 Marce 1969. Kserokopia
k. 1, s. 6.
 - Stwierdzenie prawdziwości treści pisma "Teresy" (Hildegardy
Marysińskiej) z maja 1966r. W-ve 28. sierpnia 1966r.
Msp. Kserokopia, k. 1, s. 7.
 - Zaświadczenie certyfikacyjne. 4485/69, Londyn 8. marca,
1969r. Msp/rhp. Kserokopia, k. 1, s. 8.
 - Kolo Bpłych żołnierscy AK Londyn 8. marca 1969 - zaświad-
czenie certyfikacyjne (2 egzempl). Kserokopia msp. k. 1, s. 9.
 - Oświadczenie o wygnaniu H. M. Marysińskiej do SZP (...)
z dn. 11. 11. 1939. Podpisał Kalimowski Mirosław, W-ve,
25. 05. 1989. Msp. Kserokopia, k. 1, s. 10.
 - Zaświadczenie Stoc. Żoln. AK chr. Gausz. z dn. 2. III. 1990.
Msp/rhp. Kserokopia, k. 1, s. 11.
 - Oświadczenie świadka - ks. Franciszek Borowiec, W-ve 17. sierp.
1990. Msp. Kserokopia, k. 1, s. 12-13.
 - Potwierdzenie ks. Franciszka Borowca, 25. uervca 1990r.
Msp. Kserokopia, k. 1, s. 14.
 - Leg. Nr. 67 Świątorego 2. Ż AK chr. W-ve 1. 08. 1994.
(6 kserokopie na jednej karcie) k. 1, s. 15-16.
 - Legitymacja żołnierska AK "Alicja Buma" i odznaka
weterana walk o Niepodległość, Nr 1-22-2076
i 615221/137. Kserokopia, k. 1, s. 17.
 - Decyzja BK-76/91 z dn. 16. 03. 1993 łącznie ds Kommando'a
i Osob Represjon. Druk/rhp. Kserokopia, k. 1, s. 18.

5/2/1

Polski Czerwony Krzyż

Okręg Stołeczny

N. 1590/111^a

ŚWIADECTWO

Pan (i) Matryńska Hildegarda

W czasie od 5. V 39 r. do 13. VI 39 r.

ukończył(a) ochotniczy 20 godzinny kurs, zgodnie z instrukcją Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 27 stycznia 1939 roku, Nr W. 1/5-9 w zakresie

RATOWNICTWA SANITARNEGO

w samoobronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej

przewidziany dla PRZODOWNIKÓW ORGANÓW DOMOWYCH
RAT. SAN.

z wynikiem dobrym

Warszawa, dnia 20. VI 1939 r.

Kierownik Kursu:

(Wanda Kozłowska)
przewodnicząca Kom. Pań

Prezes Zarządu:

(Stanisław Wróblewski)
gen. dyw.

Szef Sanitarny P. C. K.

(Dr. Kazimierz Miszewski)
plk. lek.

Pamiętaj powiadomić Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy, Floriańska 10, o zmianie stałego miejsca zamieszkania (adresu).

2/2

**POLSKI CZERWONY KRZYŻ
SZPITAL UJAZDOWSKI**

W-wa, Górnośląska 45.

Warszawa, dn. 11. IV. 1940

PRZEPUSTKA Nr. 206.

Dla P. *Marynirskiej Hildy*
zatrudnionej na terenie Szpitala w charakterze
opiekunki chorych w sali 7 oddz. II A

Pow. przepustka służy jako zezwolenie na wstęp na teren Szpitala.

Ważna do dnia 15. V. 1940 r.

DYREKTOR SZPITALA

Dr. Strehl-Leon
Dr. Strehl-Leon

1/2/3

Z A S W I A D C Z E N I E .

Marzyńska

Niniejszym zaświadcza się, że p.....

Hildegarda Czeska 20.....pełni obowiązki delegata

bloku Nr. *23*... przy Steż. Komitecie Samopomocy Społecznej Dzielnicy Saska
Kępa.

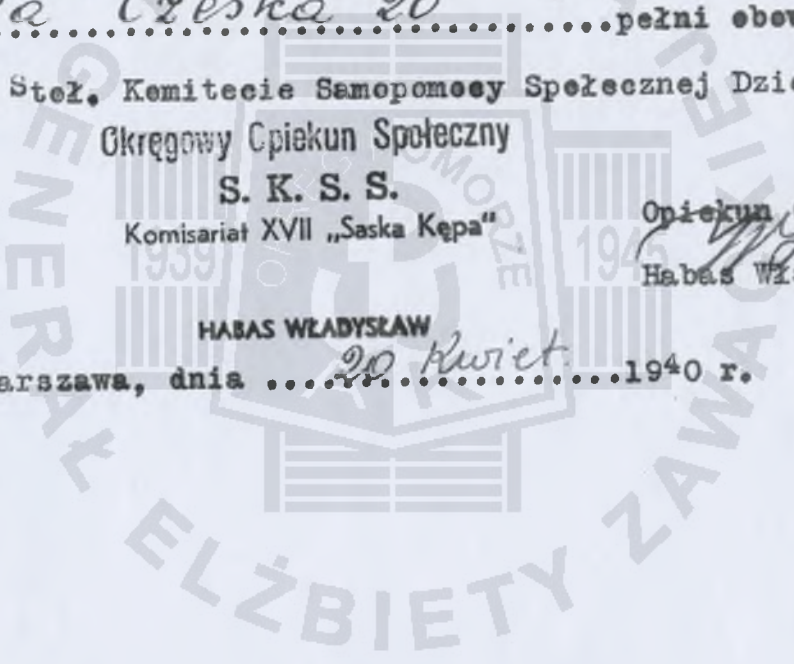
Sekretarz dzielnicy
Halina
Koroleczukowa Halina

Okręgowy Opiekun Społeczny
S. K. S. S.
Komisariat XVII „Saska Kępa“

Opiekun Okręgowy
Władysław
Habas Władysław

HABAS WŁADYSŁAW

Warszawa, dnia*20 Kwiet.*.....1940 r.

1/2/4

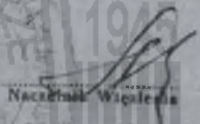
Więzienie

Karta zwolnienia więźnia śledczego

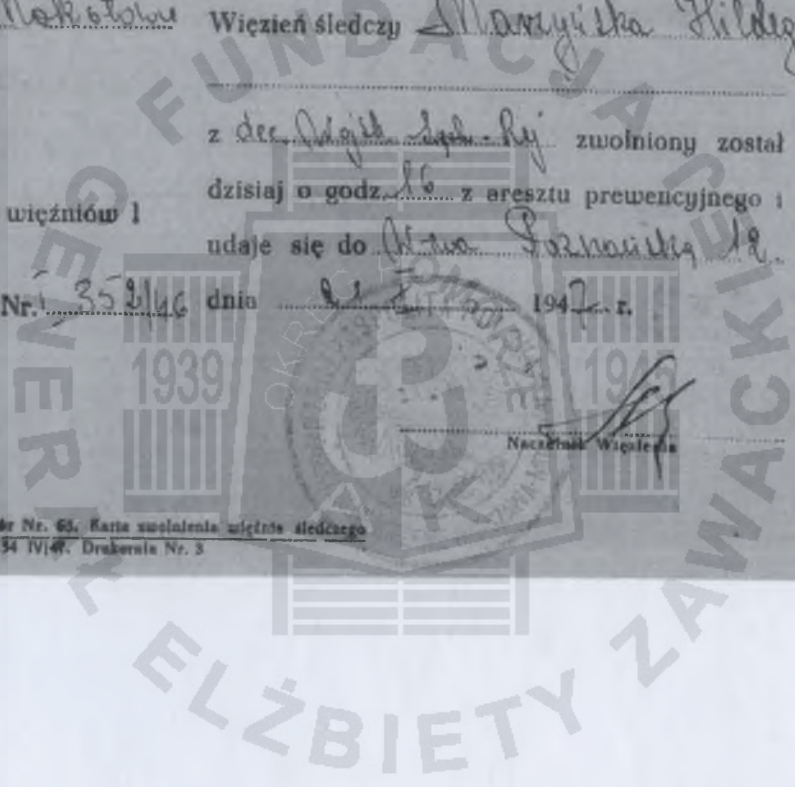
w Mokotowie Więzień śledczy Maryjka Hildegarda

Księga więźniów i z dec. 1947 r. zwolniony został dzisiaj o godz. 16 z aresztu prewencyjnego i udaje się do ul. S. Poznańska 18

Nr. 35 3146 dnia 12 1947 r.

Naczelnik Więzienia

D. W. Wzór Nr. 63, Karta zwolnienia więźnia śledczego
Z Nr. 047154 IV/49, Drukarnia Nr. 3

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

No. Leg. 13504

LEGITYMACJA

orderu wojennego

"VIRTUTI MILITARI"

BIURO KAPITUŁY
ORDERU WOJ. "VIRTUTI MILITARI"

stwierdza, że łączniczka

MARZYŃSKA Maria

jest kawalerem Orderu Wojennego

"VIRTUTI MILITARI"

kl. 5-ej.

SZEF BIURA KAPITUŁY

J. Szeremeta

J. Szeremeta mjr.

dnia. 11.XI. 1948.

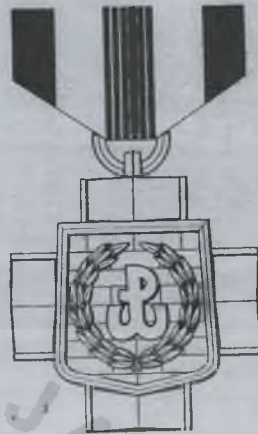
Podpis właściciela legitymacji

Janina Marzyńska

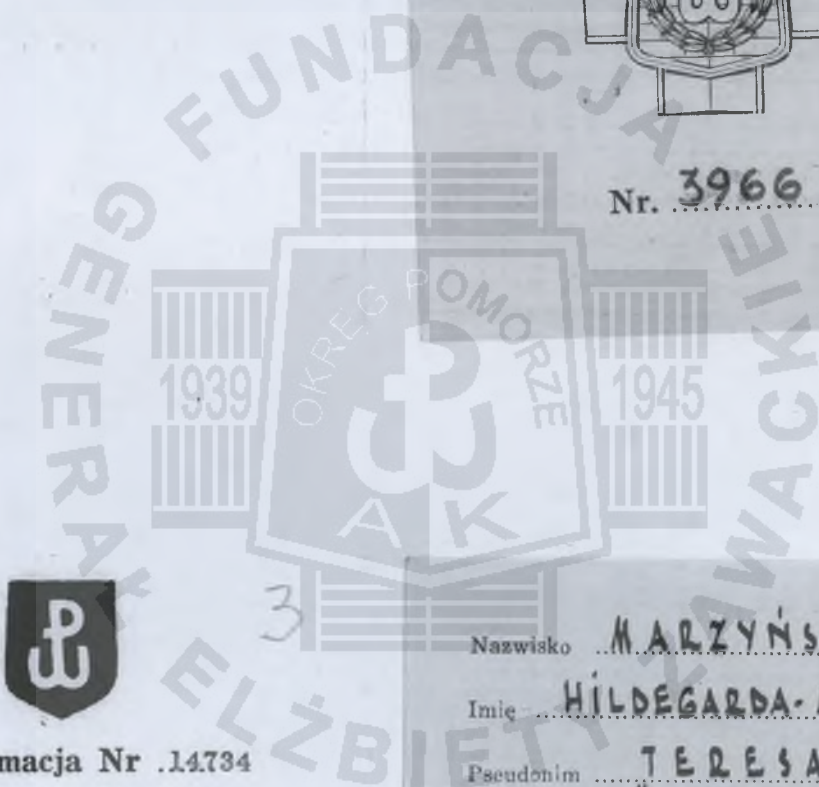

2/2/6

LEGITYMACJA
KRZYŻA ARMII KRAJOWEJ

Nr. 3966

Legitymacja Nr 14734

Marzyńska Maria

ps. "Tereza", St. Łączniczka
Nazwisko, imię, pseudonim, stopień

z ARMII KRAJOWEJ

odznaczony został

MEDALEM WOJSKA

po raz 1. 2. 3. 4.

T. Pelezyński

Tadeusz Pelezyński, gen. bryg.,
Zastępca Dowódcy Armii Krajowej

Londyn, dnia 10 Marca 1969

Nazwisko MARZYŃSKA

Imię HILDEGARDA-MARIA

Pseudonim "TERESA"

Przydział 2 EJ, IV. A.K. PRAGA.

ŁĄCZNY ODDZ. SZTURM-S. MIASTO.

Odznaczony został

KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ

ustanowionym dnia 1 sierpnia 1966 roku
przez dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-
Komorowskiego dla upamiętnienia wysiłku
żołnierza Polskiej Podziemnej w latach
1939 — 1945.

Podpis:

K. Ziemiński

K. Ziemiński — "Wachnowski"
Z-CIA D-OCY W-SKIEGO KORPUSU A.K.

Londyn, dnia 23-7-68

2/7

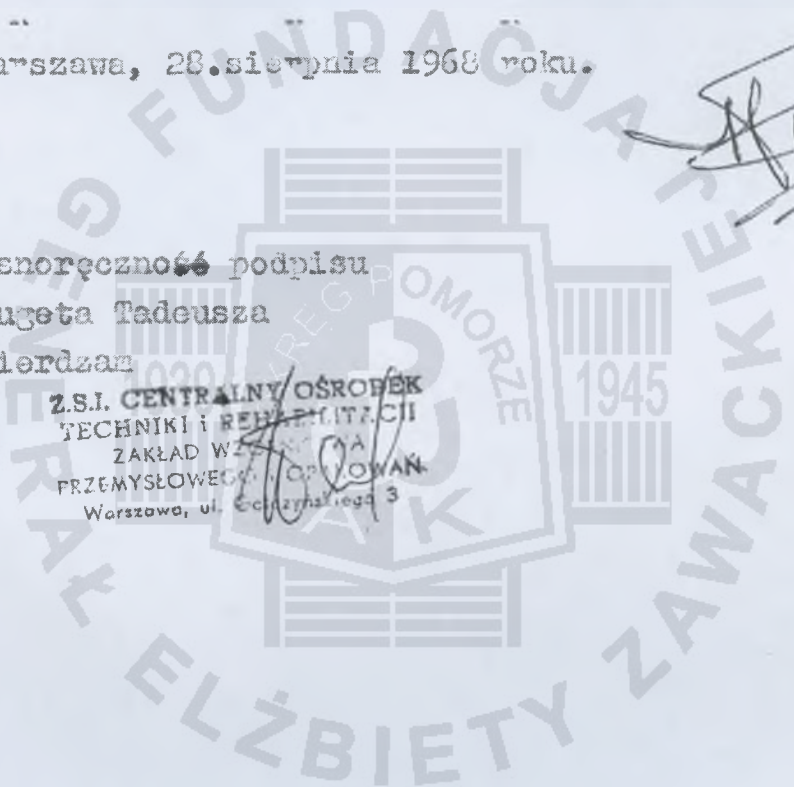
Ja, niżej podpisany Tadeusz Puget, pseudonim "Jerzy", kawaler Krzyża Virtuti Militari /Leg.MON nr.12652/ były kwatermistrz V-go rejonu 6-go Obwodu Armii Krajowej, stwierdzam, że wszystkie fakty wymienione w piśmie "Teresy" / pani Hildegardy Marzyńskiej / z maja 1966 roku, uzupełnione 24.sierpnia r.b., dotyczące jej służby w A.K. i działalności konspiracyjnej, są zgodne z rzeczywistością.

Tym samym potwierdzam także dane załącznika do pisma z dnia 16.lipca 1968 r.

Warszawa, 28.sierpnia 1968 roku.

Własnoręczność podpisu
p.Pugeta Tadeusza
stwierdzam

Z.S.I. CENTRALNY OŚRODEK
TECHNIKI I REHABILITACJI
ZAKŁAD WZROTKA I SŁUCHU
PRZEMYSŁOWEGO
Warszawa, ul. Czerniakowska 3

Londyn, 8.marca 1969r.

4485/69

ZASWIADCZENIE WERYFIKACYJNE.

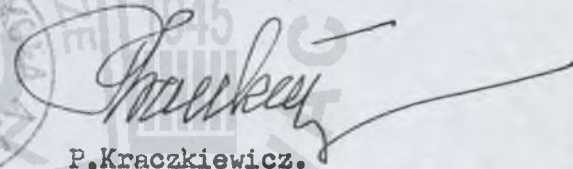
Łączniczka Maria MARZYŃSKA.
Pseudonim: "Teresa"
Przydział: Obw.6/XXVI i Zgrup."Północ"
Okr.Warszawski Armii Krajowej.

Za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego, odznaczona została przez Dowódcę Armii Krajowej rozk.526/BP.z 28.8.1944r.:

Orderem Wojennym "VIRTUTI MILITARI" Kl.V-ej.

13504

Za zgodność

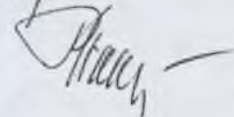

P.Kraczkiewicz.

*Potwierdzam.
S. Staszynski
11 marca 1969*

*Original zaświadczenie
wysł. do W. Sawickiego*

12.3.69.

Przyjęto SPP Londyn do E2 17 V 2000
1. dz. 141 / 2000

5/2/9

KOŁO BYŁYCH ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
POLISH HOME ARMY EX-SERVICEMEN ASSOCIATION
42, EMPERORS GATE, LONDON, S.W. 7.

L. dz. 4485/69.
Our ref.

Londyn, 8.marca 1969r.

ZASWIADCZENIE WERYFIKACYJNE.

Łączniczka Maria MARZYŃSKA.
Pseudonim: "Teresa"
Przydział: Obw.6/XXVI i Zgrup."Północ"
Okr.Warszawski Armii Krajowej.

Za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji, a szczególnie w walkach na Starym Mieście podczas Powstania Warszawskiego, odznaczona została przez Dowódcę Armii Krajowej rozk.526/BP.z 28.8.1944r.:

Orderem Wojennym "VIRTUTI MILITARI" Kl.V-ej.

Za zgodność

Frankiewicz
P.Kraczkiewicz.

i/2/10

.O.S.W.I.A.D.C.Z.E.N.I.E.

Niniejszym stwierdzam, że Hildegarda Maria Marzyńska, ur. 5.08.1910 w Wiedniu, pseudonim "Teresa" - "Karola" zamieszkała w Warszawie, ul. Solec 101 m.16 wstąpiła do SZP /później ZWZ i AK/ w dniu 11.11.1939 r.

Pełniła w tym czasie funkcję łączniczki będąc w dyspozycji Komend. Okręgu Warszawskiego ps. "Olgierd" /Henryk Józefski/. Stwierdzam to na podstawie tego, że dn. 17.10.1939 r. zostałem zaprzysiężony jako członek SZP przez Jaworskiego Władysława /Adolf Abram/ i przydzielony zostałem do dyspozycji tegoż Komendanta.

Wspólnie z w/w utrzymywaliśmy kontakt z Aleksandrem Kamińskim /ps. Hubert/ - redaktorem Biuletynu Informacyjnego, organizując punkty rozdziału i kolportażu prasy podziemnej. Taki punkt kolportażu od początków konspiracji do chwili wybuchu powstania warszawskiego mieścił się m. innymi w sklepie perfumeryjnym Janiny Zolotarew przy ul. Marszałkowskiej 93 i w Fabryce Wyrobów Dziających f-my "Dal" przy ul. Polnej 26/30.

Będąc oficerem oddziału Sztabu Okręgu Warszawskiego ZWZ /d-ca pułk. dyplomowany Alojzy Horak/ korzystałem z usług Teresy przy organizowaniu lokali konspiracyjnych, ich uzbrajaniu dla II oddziału /bezpośredni przełożony kpt. Tadeusz Sztumberg-Rychter ps. "Zegota"/, tworzeniu archiwum akt oraz organizowaniu skomplikowanej, wydzielonej łączności z Obwodami Okręgu.

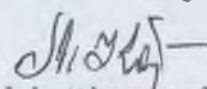
Po scaleniu Okręgu Warszawskiego AK z Okręgiem Warszawa Miasto zostałem oddelegowany do sztabu Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK.

Z ramienia tego Okręgu prowadziłem kontakty z KG, zaopatrując Okręg w umundurowanie /z rozbitych wagonów niemieckich/, podręczniki bojowe i broń. Przy tych czynnościach korzystałem z pomocy "Teresy", która wykazywała wiele odwagi i zmysłu organizacyjnego.

Po wyjeździe do Kielc ok. 15 lipca 1944 r. /Do Sztabu Okręgu/ utraciłem łączność z "Teresą".

Spotkałem się ponownie z "Teresą" po upadku powstania warszawskiego na terenie kielecczyczyzny /w. Borowiec/ gdzie mając kontakty z Delegaturą Rządu z ramienia D-cy Okręgu, spotkałem "Teresę" jako czynną konspiratorkę na tym terenie. Pracowała tam aż do wyzwolenia.

Warszawa, dn. 25.05.1981 r.

/Kalinowski Mieczysław/

Zaświadczenie Nr. 579005 wyd. przez
ZBoWiD Zarząd Wojew. w Warszawie

STOWARZYSZENIE ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
OKRĘG WARSZAWSKI
Srodowisko V Rejonu 6 Obwodu
Warszawa, ul. Zagłowska 42 K.M.P. i K.

17/11
Warszawa, dnia 2. 12. 19. 20 r.

ZASWIADCZENIE

Zarząd Srodowiska Żołnierzy Armii Krajowej V Rejonu 6 Obwodu W-wa Praga
stwierdza niniejszym, że Kol. Hildegarda MARYNSKA ps. TERESA
zam. w. 00-375 Warszawa ul. Smolna 8 nr. 101

jest członkiem zwyczajnym n. Stowarzyszenia i zarejestrowany jest w Okręgu
Warszawa pod nr. ew. 37/43

.....
Mieczysław Czarzyński

PEŁNOMOCCNY
Henryk Malowidziński
ps. „Han”
.....

5/2/12

Ks. Franciszek Borowiec
Warszawa Anin 04 62I
ul. Kajki 66

Warszawa

dnia 17 sierpnia 1990

imię, nazwisko, pseudonim i adres
świadczącego oświadczenie
(dla mężateł: nazwisko panieńskie)

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, uczestnik (czka) – (wymienić formację, ugrupowanie, jednostkę, nazwę obozu, więzienia itp. – od – do)
Ks. Prałat Franciszek Borowiec – Naczelny Kapelan Obwodu 5go /26 Warszawa
Praga/ oraz Dziekan Warszawa Praga.
świadomy odpowiedzialności za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący (a) się -
dowodem osobistym (innym dokumentem), seria i numer AP 204 3563
wystawionym dnia przez KMMO Warszawa 22 VI 62

oświadczam, że Ob. HILDEGARDA MARZYŃSKA Fryderyka/
urodz. dnia 5 sierpnia 1910 syn (córka) Stelli.
w Wiedniu /Austria

jest mi znany (a) osobiście jako uczestnik (czka) – wymienić formację, ugrupowanie, jednostkę, nazwę
obozu, więzienia itp. oraz okoliczności, z jakimi świadek zetknął się z otrzymującym (cą) oświadczenie
i czasokres od – do III 1940 do VIII 1944 oraz cały okres do dnia dzisiejszego
Z Hildegardą Marzyńską – żołnierzem A.K. i łączniczką Dow. V Rejonu 5
Obwodu zetknąłem się w w/w okresie. Działalność Hildegardy Marzyńskiej
o której wiem opisana będzie w paragrafach poniżej.

Wyżej wymieniony (a) posiadał (a) pseudonimy (y) TERESA
stopień wojskowy W Organizacji od II XI 39 /przysięga w Bazylice na Pradze 42/
pełnił funkcję łączniczka, Kierownik Archiwum
oraz brał udział w następującej działalności zaliczanej do uprawnień kombatanckich (wymienić jej rodzaje,
miejscowości, czasokresy itp.)

- Sekretarka Biuletynu Informacyjnego /Szef, pseudonim Adam - kpt. Adolf Abram /Prowadziła nasłuch radiowy
oraz syntezę wiadomości do biuletynu. Warszawa 1941-44
- Łączniczka Dow. V. Rejonu 6 Obwodu AK Warszawa Praga 39-45 /prasa/
- Była jednocześnie kolporterką prasy i broni. Warszawa 44- /bron/
- Kierownik Archiwum pism konspiracyjnych Obwodu 5go
AK Warszawa Praga. Warszawa 40-45
- Współorganizatorka, wykonania, poświęcenia oraz
akcji zbrojnej związanej z ochroną uroczystości
poświęcenia Sztandaru V Rejonu AK Warszawa Praga
w dn. 19 marca 1943. Warszawa 1943

2/2/13

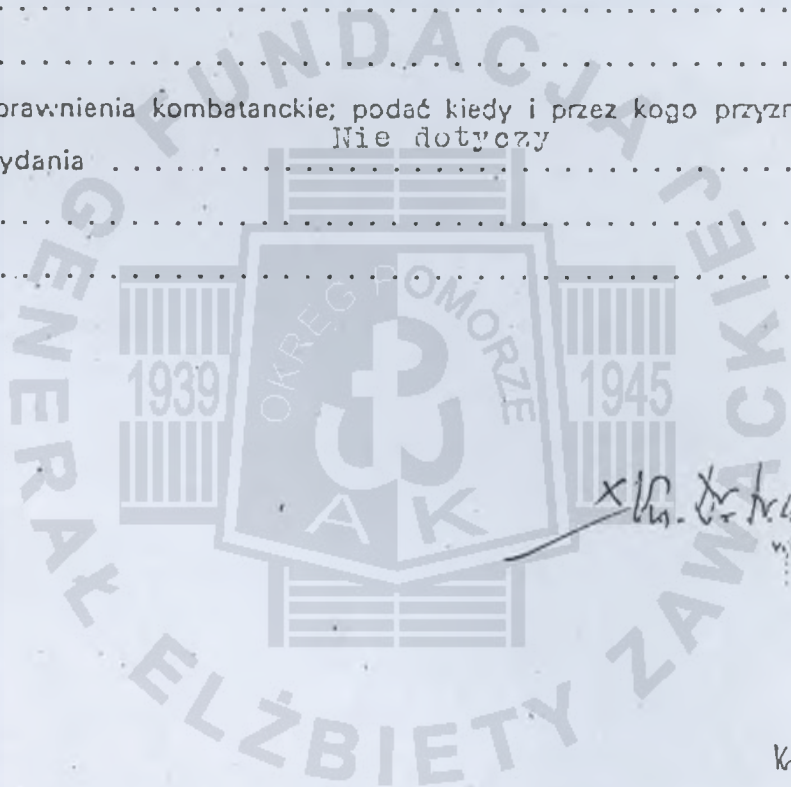
Wyżej wymieniony był represjonowany (a): wymienić jej rodzaje, miejscowości, czasookres, organy represjonujące (nazwę), z jakich powodów itp. Aresztowana w XI 1946. Przebywała w więzieniu UB na Rakowieckiej do 21 X 47.

Organy represyjne-Urząd śledczy. UB

Powody-Działalność konspiracyjna.

Jeśli świadek jest członkiem organizacji kombatanckiej powinien podać jej nazwę, wpisać numer legitymacji członkowskiej, datę jej wydania, przez kogo Nie dotyczy

Czy świadek posiada uprawnienia kombatanckie; podać kiedy i przez kogo przyznane, nr legitymacji, (zaświadczenia), datę wydania Nie dotyczy

x/ K. J. Twardoush
własnoręczny podpis

K. J. Twardoush

STOWOZCZENIE ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
OKRĘG WARSZAWSKI
Środowisko V Rejonu 6 Obwodu
Warszawa, ul. Żelazna 42 K.M.P.T.K.

za zgodności z
oryginałem:

SECRETARZ
Mikolaj Charzyński

Warszawa 22.11.1990 r.

miejscowość, data

potwierdzam wiarygodność podpisu
świadka
KANCELARIA NACZELNIKA
00-825 Warszawa, Kraj n. 34

pieczęć organizacji kombatanckiej,
imię i nazwisko, funkcja

5/2/14

Jako były Kapelan Obwodu Warszawa - Praga Armii Krajowej /Pseudonim "Bazyli"/, potwierdzam wszystkie dane dotyczące działalności konspiracyjnej i służby w A.K. Hildegardy Marii Marzyńskiej /Pseudonim "Teresa"/

Warszawa, 25. czerwca 1990r.

M. J. Franciszek Borowiec
S. Kapelan A.K. na Praga.

In. 25 czerwca 1990 r.

KOSZÓŁ RZ.-KAT. SS. WIZYTER
00-825 Warszawa, Krak. Przedm. 34

ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOLNIERZY
 ARMII KRAJOWEJ
 OKRĘG WARSZAWA
 Środowisko V Rejon Praga
 Warszawa, ul. Kawęczńska 53 Sałczajnia

LEGITYMACJA
 NR 67

3/2/15

Hildegarda Marzyńska
Imię i nazwisko
 Fryderyk Stella
Imiona rodziców
 Maria-Teresa
Pseudonim
 05-08-1910r. Wiedeni (Austria)
Data i miejsce urodzenia
 Stopień
 Tłucwicłka
Funkcja
 Obw. G. Rej. v. Zgr. 1638
Zgrupowanie
 515221
Nr zaświadczenia kombatanckiego
 Warszawa, dnia 1.08.1994r.
 p.o. rez. inż. H. Marzyński
 Marek

**RODZAJE I OKRESY
 ZALICZANE DO UPRAWNIENI
 USTAWOWYCH**

Okresy		Wyszczególnienie	Przepis ustawy
od	do		
11 1939	07 1944	SZP-ZWZ-ARMIA KRAJOWA	1/2/31-
Łącznie: lat 4		miesiący 9	
Zmiana: lat		miesiący	

Adres zamieszkania

00-375 WARSZAWA
 ul. SMOLNA 8 m 101

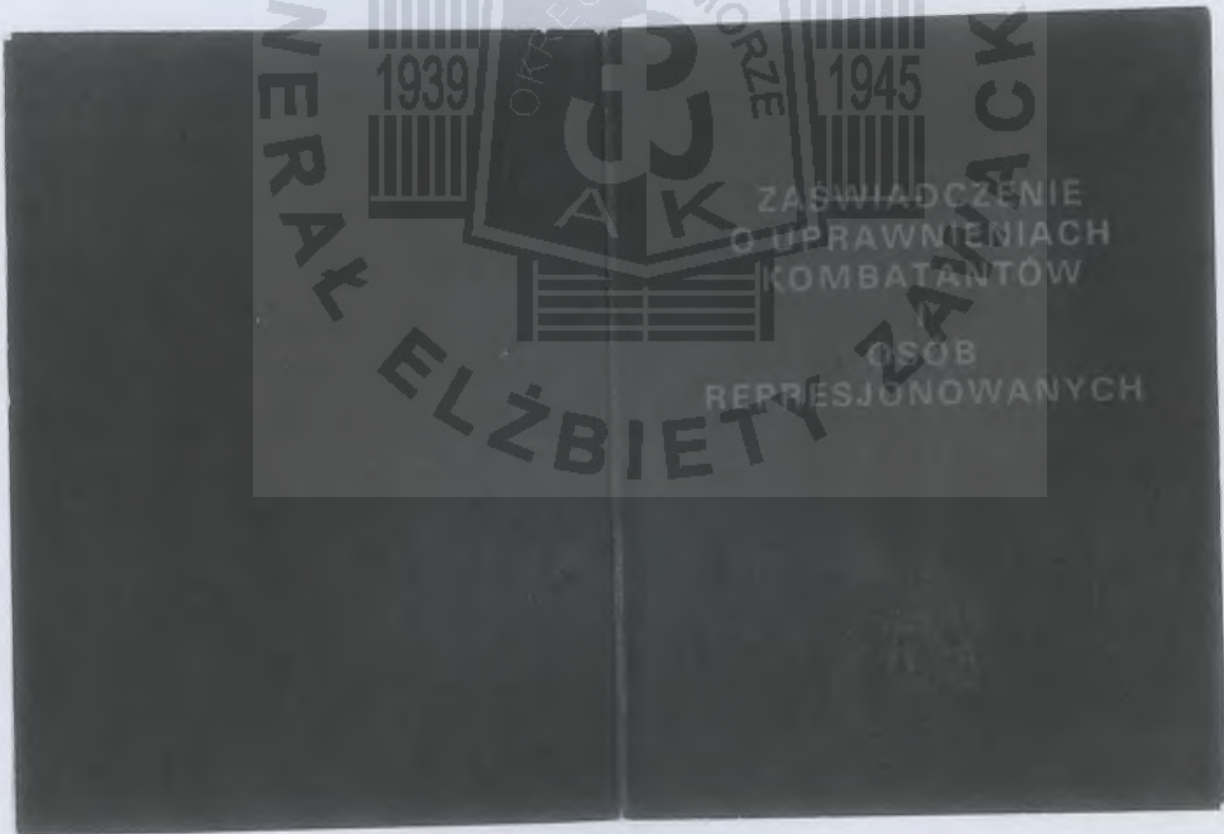

Z upoważnienia Kierownika Urzędu
 d/s Kombatanów i Osób Represjonowanych
 podpis
 Zbigniew Dymński

2146/BK-76/91

ŚRODOWISKO ŻOŁNIERZY
 ARMII KRAJOWEJ
 V REJONU
 XXXVI OBWODU PRAGA

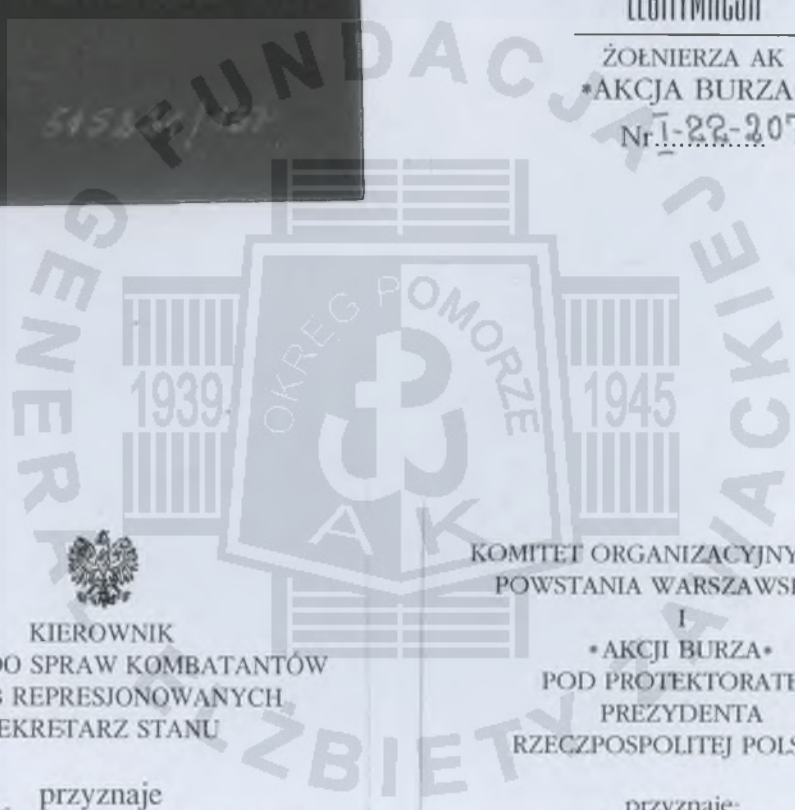
5/2/17

RZECZPOSPOLITA POLSKA

LEGITYMACJA

ŻOŁNIERZA AK
•AKCJA BURZA•
Nr 1-22-2076

KIEROWNIK
URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH
SEKRETARZ STANU

przynaje
Panu (Pani) HILDEGARDZIE
MARZYŃSKIEJ

ODZNAKĘ
WETERANA WALK
NIEPODLEGŁOŚĆ

Warszawa, dnia 1995 r.

SEKRETARZ STANU

KOMITET ORGANIZACYJNY 50-lecia
POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

I
•AKCJI BURZA•
POD PROTEKTORATEM
PREZYDENTA
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

przynaje:
Hildegardzie
MARZYŃSKIEJ

ODZNAKĘ PAMIĄTKOWĄ
•AKCJI BURZA•

pieczęć

Sekretarz Stanu

URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH
00-921 WARSZAWA 53, UL. KRUCZA 36

3/2/18

DECYZJA BK-76/91
z dnia 16 09 1993 r.

Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

Na podstawie art. 1 ust 2 pkt 3 w związku z art. 25 ust. 3 oraz art. 27 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. Nr 17, poz. 75 z późn. zm.) potwierdzam z urzędu

Panu (Pani) HILDEGARDA MARIA MARZYŃSKA
imię i nazwisko
00-375 WARSZAWA ul.
adres zamieszkania

uprawnienia określone w wyżej wymienionej ustawie i postanawiam zaliczyć następujące okresy i rodzaje działalności kombatanckiej lub represji:

1	2	3
Okresy	Rodzaj działalności kombatanckiej lub represji	Artykuł ustawy
od 11.1939 do 07.1944	S.Z.P., Z.W.Z. - ARMIA KRAJOWA	art 1 ust 2 pkt 3
od [] [] [] [] [] [] do [] [] [] [] [] []		
od [] [] [] [] [] [] do [] [] [] [] [] []		
od [] [] [] [] [] [] do [] [] [] [] [] []		
od [] [] [] [] [] [] do [] [] [] [] [] []		
łącznie lat 4 miesięcy 9		

Decyzja niniejsza może być zaskarżona do Naczelnego Sądu Administracyjnego za pośrednictwem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w terminie trzydziestu dni od dnia jej doręczenia.

Wystawiono zaświadczenie
nr 515221

Kierownik Urzędu do Spraw
Kombatantów i Osób Represjonowanych
Z upoważnienia Kierownika Urzędu
do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
Zbigniew Dymitrac
pieczęć — podpis

- II/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora:
- Kwestionariusz osoby ubiegającej się o przyznanie uproszczeń kombatanckich przez M.P. i P.Soy. - Mężczyśko Hildegarda Maria. Druk (olp. Kserokopia, K-1, s. 1-2.

KWESTIONARIUSZ

osoby ubiegającej się o przyznanie uprawnień kombatanckich
przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej

1. Nazwisko **MARZYŃSKA**

Imiona **HILDEGARDA MARIA**

2. Inne używane nazwiska (dla mężatek nazwisko panińskie), imiona rodziców i nazwisko paniński matki
GROAK ... FRYDERYK ... STELLA LOEWENBERG

3. Data i miejsce urodzenia **5. sierpień 1910 Wiedeń**

4. Stan cywilny **MEŻATKA**

5. Narodowość i posiadane obywatelstwo **POLSKA, POLSKIE**

6. Numer dowodu osobistego lub karty stałego pobytu (przez kogo i kiedy wydany)
DOW OS. AD wzd 2.XI.1962 KMMC WARSZAWA

7. Przynależność do organizacji kombatanckiej (nazwa, nr legitymacji, przez kogo i kiedy wydane)
DOTYCHCZAS NIE NALEŻAŁA - OD III 1990 ŚW. ZW. ŻOŁNIERZY AK

8. Wykształcenie i wykonywany zawód **SREDNIE ... ŚROD. I REJON AK PRAGA**

9. Adres stałego miejsca zamieszkania **00-345 WARSZAWA**
tel.

10. Miejsce pracy, zajmowane stanowisko

11. Rodzaj emerytury lub renty, data przyznania (odcinek z miesiąca poprzedzającego złożenie kwestionariusza)

NIE MA

12. Stopień wojskowy (kiedy i przez kogo nadany)

ŁACZNICZKA ... ZAŚW. WERYF. NR. 4485/69 KOKO BYKICH

13. Posiadane odznaczenia (kto i kiedy nadał) **ŻOŁNIERZ ARMIII KRAJOWEJ LONDYN - 8.II.1969**

1. **ORDER WOJENNY - "VIRTUTI MILITARI" W. V** Dowódca Armii Krajowej rozk. 526/BP z 28.VIII 19

2. **KRZYŻ ARMIII KRAJOWEJ** Biuro Kop. k. Orderu Woj. "Virtuti Militari" LONDYN 11.XI.19

3. **MEDAL WOJSKA** po raz 1,2,3,4 **Kziemski "Wachnowski" Z-ca D-cy W-skiego Korpusu AK LONDYN 23.VII 196**

Tadeusz Pełczyński gen. dyw. Z-ca D-cy AK LONDYN 10.III 196

14. Okresy, rodzaje i opis działalności zaliczanej do uprawnień kombatanckich, wymienić formację, ugrupowanie, jednostkę, pobyt i przyczyny uwięzienia w obozach koncentracyjnych, jenieckich, łagrach

itp., z podaniem miejsca, pseudonimów, stopni, funkcji itp (od - do) *

- 1) Wojna 1939 II 1939 Warszawa blokowa LOPP na Saskiej Kępie
- 2) Okupacja II 1939 - II 1940 Opierał się w walce z Niemcami w Szpitalu Ujazdowskim
- 11. II 1938 - 14. II 1942 SZP - ZWZ łączność Komendy Okręgowej Warszawskiej ps. TĘGESA sekretarka kpt. Adolta Adrama ps Adam
- 14. II 1942 - 14. II 1944 kdpolca i przedruk Biuletynu Informacyjnego 6 Obw. V Rejon AK Warszawa - Praga zapis 1638 udział w działalności organizacyjnej komendy obwodu

15. Czy ubiegał się o uprawnienia kombatanckie, z jakiego tytułu, gdzie, kiedy

NIE

16. Czy w czasie II wojny światowej zmieniał obywatelstwo (kiedy i jakie przyjął)

NIE

17. Działalność powojenna

-

18. Czy był karany (represjonowany) po wojnie za działalność kombatancką, polityczną lub z innych powodów) kiedy, gdzie, przez kogo

- 10. XI 1946 aresztowanie w mieszkaniu przy ul. Pieniczyńskiej 12 w Warszawie
- 10. XI 1946 - 14. XI 1946 więzienie UB na ul. Koszykowej
- 14. XI 1946 - 21. X 1947 więzienie na ul. Rakowieckiej paw. I i XI Po rozprawie przed Sądem Wojskowym skazany na wyrok 4-letniego więzienia w celu wyeliminowania z działalności konspiracyjnej w AK
- 21. X 1947 zwolnienie na podstawie amnestii; po aresztowaniu 10. XI 1946, karcił w więzieniu gdzie przeżył mijał ponad 20 osób, karcił przez UB oceniał archiwum psim konspiracyjnych - docenne Muzeum XII

19. Informacje dodatkowe C.I. do pkt. 14

- organizacja i nadzór nad archiwum psim konspiracyjnych
- 1943 - przygotowywanie i powielanie (wraz z innymi) komunikatów partyjnych na podstawie własnego nastuchu radiowego
- przenoszenie broni, organizacja lokalni kontaktowych
- organizacja i nadzór nad wykonaniem standardu V Rejonu AK oraz innego dla Biłki Lotkiewicz (zaginiony w czasie Powstania)

3) Powstanie Warszawskie

STOWARZYSZENIE ŻOŁNIERZY ARMII WARSZAWY OKRĘG WARSZAWSKI

Srebrzyska V Rejonu 6 Obw. Warszawa, ul. Zakrońska 42 Kwartal

1. VIII 1944 - obcięcie stawańska w lokalu „Gastrowunia” na rogu Al. Jerozolimskiej i N. Światu

2. VIII 1944 - przedostanie się na Stare Miasto i tam udział w starciu cywilnej wojny - młodzi zapieczęci i samochronny w rejonie kamienicy ksz. 17 Mazan

Wojenne Srebrzyska V Rejonu AK Praca polowa

SZP, ul. 4. 5. 1944 od 11. II 1939 do 2. X 1944

Wzrost 170 cm, cięży 60 kg, ciemne włosy, ciemne oczy

Henryk Marciniak

Wierzęgodność gotycki świadom

Własnoręcznym podpisem

4 lata i 6 m-cy - Powstanie Warszawskie z 1 sierpnia

do uprawnień kombatanckich okrem 1 roku WARSZAWA 21. XI 1990

z tytułu pobytu w więzieniu śledczym na ul. Koszykowej i ul. Rakowieckiej od 10. XI 1946 do 21. X 1947. za działalność w AK w okresie wojennym. Razem 5 lat i 10 m-cy

sekretarz: Miroslaw Charyzński - M. Charyzński V-przew. Henryk Marciniak - H. Marciniak Przew. Henryk Marciniak - H. Marciniak

20. Opinia organizacji kombatanckiej

* W razie braku miejsca, opis działalności kombatanckiej podać na oddzielnej kartce

II. Materiały uzupełniające relację:

- Wspomnienia. Hildegarda Maria Manzyńska z d. Broak, ps. „Teresa” ul. „Nike” nr 72 maj - sierpień 2004 r. s. 10-14. Msp. kserokopia, k. 2, s. 1-3.
- Działalność konspiracyjna Hildegardy Manzyńskiej 1939-45 i okres powojenny, oprac. poci Monikę Buchner z domu Manzyńskiej, przełożone poci J. Kuczyńskiej. Msp/okp. Kserokopia, k. 3, s. 4-6.
- Spis dokumentów H. Manzyńskiej (zob. i/2). Przekazała J. Kuczyńska, majec 2004r. Msp. oryg. k. 1, s. 7.
- Nekrologi - 2. ul. Gazeta Wyborcza, oryginalne wycięcia z gazet. k. 2, s. 8-9.

"Nike" nr 72 - maj-sierpień 2004

W s p o m n i e n i a

Hildegarda Maria Marzyńska
z d. Groak ps. „Teresa”.

Urodziła się 5 sierpnia 1910 w Wiedniu, w rodzinie austriackiej, c. Fryderyka i Stelli z d. Loewenberg, od r.1930 żona znanego architekta polskiego, Stanisława Marzyńskiego, ps. „Leon”, matka Piotra i Moniki Buchner.

Od momentu wybuchu wojny oboje Marzyńscy podjęli walkę o niepodległość Polski. „Teresa” po oblężeniu Warszawy pracowała w Stołecznym Komitecie Samopomocy Społecznej na Saskiej Kępie i w RGO jako opiekunka blokowa oraz w opiece nad rannymi żołnierzami Szpitala Ujazdowskiego. Od 11.XI.1939 roku żołnierz SZP – ZWZ - AK, łączniczka i kolporterka prasy w Komendzie Okręgu Warszawskiego pod dowództwem Henryka Józefskiego (ps. „Olgierd”), sekretarka Adolfa Abrama (ps. „Adam”, Władysław Jaworski) współpracowała z Aleksandrem Kamińskim (ps. „Hubert”), redaktorem Biuletynu Informacyjnego a z Mieczysławem Kalinowskim (ps. „Zdzisław”) - w zakresie organizacji łączności i archiwizacji konspiracyjnych pism i wydawnictw. 14.II.1942 r. została przydzielona do V Rejonu Obwodu AK na Pradze. Tam, w Bazylice Serca Jezusowego złożyła przysięgę żołnierską, przeszła kurs rusznikarski, pełniła funkcje łączniczki dowództwa Rejonu, kolportowała prasę, przenosiła broń i amunicję. Uczestniczyła w wykonaniu sztandaru V Rejonu, zaprojektowanego przez jej męża Stanisława Marzyńskiego, oraz w uroczystości jego poświęcenia 19.III.1943 r. w kościele oo. Pallotynów na ul. Skaryszewskiej (Sztandar znajduje się w Muzeum W.P. w Warszawie). W okresie Powstania pełniła służbę cywilną na Starówce w rejonie Kamienicy Książąt Mazowieckich, w samoobronie i organizacji zaplecza.

Po ewakuacji Starówki przebywała na Kielecczyźnie, gdzie również włączyła się w działalność podziemną. Następnie powróciła do Warszawy. Od maja 1945 r. pracowała w Ministerstwie Kultury i Sztuki w Wydziale Maryrologii. Przymiwała osoby powracające z niemieckich obozów koncentracyjnych, identyfikowała miejsca

każni Polaków w Warszawie i w Palmirach, uporządkowała pokój przeszuchań na Pawiaku, inwentaryzowała napisy na ścianach kaźni w al. Szucho, pomagała w założeniu Muzeum w Oświęcimiu.

10 listopada 1946 r. została aresztowana przez U.B., a ocalone przez nią archiwum uległo konfiskacie. Była więziona w MBP na ul. Koszykowej i na Rakowieckiej w pawilonie X i XI. WSR w Warszawie skazał ją na 4 lata pozbawienia wolności, w wyniku zastosowania amnestii została zwolniona po rozprawie 21.X.1947 r. po roku przebywania w więzieniu.

Odznaczona 28.VIII1944 r. Orderem Krzyża Wirtuti Militari, potwierdzonym w Londynie 11.XI.1948 r. oraz Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska, Odznaką „Akcji Burza” i Odznaką Weterana Walk o Niepodległość

Towarzyszyla mężowi w jego pracach nad odbudową Kraju, zmarła w 2002 roku.

Pozostawiła pamiętnik, którego fragment przytaczamy w opracowaniu redakcyjnym.

* * *

Zaraz po działaniach wojennych przystąpiłam 11 listopada 1939 roku do Konspiracji. [...] Moim szefem w konspiracji został kapitan Adam Abram. Zostałam kolporterką Biuletynu Informacyjnego, potem jego sekretarką. Następnie zostało mi zlecone założenie archiwum pism konspiracyjnych. Była to robota bardzo skomplikowana, trzeba było się zaprzyjaźnić z wszystkimi odłamami stronnictw konspiracyjnych i zbierać te numery przez wszystkie lata konspiracji. [...] Całe to archiwum mi się uchowało, i kiedy zostałam aresztowana „oni” je podobno zabrali do KC.

[...] Zbliżał się nieubłagany czas Powstania. [...] W Warszawie był trudny do stali kacapi i nawoływali do powstania. [...] W Warszawie był trudny do wytrzymania ucisk. Dostaliśmy wszyscy truciznę, żeby w momencie aresztowania móc ze sobą skończyć. Ostatnim moim zadaniem przed samym wybuchem walk było zawiezenie dużej paki granatów na Wolę. Niosłam je w rękę, trudno wypowiedzieć, jaki to był ciężar. W pewnym momencie poczułam, że mnie śledzi kanalia. Jak zjawą pojawiła się dorożka, do której szybko wskoczyłam i pogałam dorożkarza, aby pędził czym prędzej na Wolę. Gestapowiec nie spodziewał się mojego skoku i uniknął w ten sposób aresztowania. Dotarłam szczęśliwie na właściwe miejsce. Kiedy powróciłam dostalam rozkaz stawienia się o godz. 5-ej

w domu „Gastronomii” – restauracji na rogu Nowego Światu i Alei Jerozolimskich. Przed tym jeszcze spotkałam się ze Staśkiem na Moście Poniatowskiego, bo on był już na dzień przedtem w swoich oddziałach w Rzeźni na Pradze. Zaniósłam mu jeszcze rzeczy osobiste i powiedziałam, że Moniczka jest bezpieczna na Starówce! Ja, stojąc w oknie na moim stanowisku, zdawałam sobie sprawę z okropnej sytuacji bez wyjścia. Wobec tego, że siedzieliśmy bez żadnych rozkazów zapytałam kierowniczkę, czy mogę na własną rękę udać się do mego dziecka, które jest samo na Starówce. Dostałam zgodę i wybrałam się po 5 rano w drogę.

Jak tylko wyszłam z „Gastronomii” spotkałam na Nowym Świecie czolgi niemieckie, które z widocznym pośpiechem opuszczały miasto. Poszłam szybko ul. Foksal i Tamką w dół, gdzie spotkałam pierwszego człowieka, małego może 8-letniego chłopca, z pewnością małego „żołnierza”, który mnie poinformował, że jest obstrzał przy ul. Radnej [...] Na Karowej napatkałam pierwszego trupa. Potem przeskoczyłam do Bednarskiej, tam wywalił mi drzwi do ogrodu Seminarium i przez Krakowskie Przedmieście, gdzie także był obstrzał z Bristolu, dotarłam na Stare Miasto, gdzie była „Polska”. Nie wiedzieli, co się dzieje w całym mieście, a ja dzięki Bogu zastałam Moniczkę całą i zdrową, pod opieką ciotki Zofii Wróblewskiej, ciotki właściciela naszego mieszkania konspiracyjnego. Moniczka wtedy powiedziała do mnie: „Mamusiu, teraz pomodlimy się, podziękujemy Bogu za połączenie, ale Mama mi przyrzeknie, że się więcej nie rozłączymy w czasie Powstania”. Tego też trzymałam się, wszędzie razem chodziliśmy, tylko musiałam się ograniczać w moich ruchach. Powstanie na Starówce trwało do 2 września. Przeżycia były pełne niepowtarzalnej grozy. [...] Stare Miasto coraz bardziej było atakowane przez „krowy” z Pragi i snajperów z mansard. Zniszczenia postępowały. Któregoś dnia ojcowie jezuici wzięli na swoje barki Pana Jezusa Ukrzyżowanego z Katedry i Go wynieśli. Nie wiedzieliśmy dokąd. Ludzie się garnęli do kościołów jako schronienia. Tak pod gruzami Kościoła oo. Dominikanów i Siostr Sakramentek zginął tłum ludzi. Katedra została wysadzona przez Goliata, tak że został jedyny Kościół oo. Paulinów, i tam chodziliśmy co dzień do Komunii świętej. Na Podwale przeniosło się Archiwum Akt Dawnych z Pl. Krasińskich – róg Długiej. Dyrektorem tam był Adam Stebelski. Razem pracowaliśmy w konspiracji. Kiedy do niego zaszłam przyszedł jego syn i siostrzeniec Begale. (Kazio Stebelski zginął, mimo szukania nikt nie mógł się dowiedzieć, gdzie zginął. Andrzej Begale wrócił cały.) Kiedyś, gdy szliśmy do niego, stał na ulicy mały czoląg Goliat. Ludzie się tam zgromadzili, a ja powiedziałam

Moniczce „Chodźmy stąd, co będziemy podziwiać niemiecki czoląg”. A okazało się, że w kilka minut po opuszczeniu tego miejsca, nastąpił wybuch i mnóstwo osób zginęło, głównie aktorzy.

W naszych oczach całe Stare Miasto zostało zburzone do fundamentów. Mieszkaliśmy w piwnicach Kamienicy Książąt Mazowieckich. Wodę do mycia zbieraliśmy kropelkami ze ścian, ponieważ rury popękały. Żywność przynosili nam żołnierze z magazynów niemieckich na Stawkach. Światła nie było. W naszej piwnicy była dziewczynka, która została zupełnie sama. Ojciec był w Powstaniu, a matka pracowała w monopolu spirytusowym, stąd było w piwnicy mnóstwo spirytusu. Przyszło mi do głowy, aby obowiązkowo każda osoba w piwnicy dostawała co dzień łyżkę spirytusu; to nas ochroniło od dezynтерии, która panowała na całym Starym Mieście. Mycie wieczorem odbywało się obowiązkowo w miarę możliwości, i przez to, że tego pilnowałam, unikaliśmy wsty! Niedaleko nas była knajpa „Pod Krzywą Latarnią”. Tam był szpital. Żołnierze leżeli na ziemi jęcząc z bólów. Sanitariusze i lekarze robili co mogli. Pod koniec Powstania wszystkich Niemcy rozstrzelali! Zamek Królewski spalił się w naszych oczach. Ludzie wynosili z pałacu się Zanku całe części. Ja byłam tym przerażona. A po Powstaniu okazało się, że ukryto te fragmenty i one służyły do odtworzenia detalów. W domu „Johna” był sklep z wódkami. Żołnierze chcieli się do tych trunków dobrać. Mądry dowódca brał jedną skrzynkę za drugą i rąbał nimi o ziemię. Inaczej chłopcy by się upili jak bele! Od strony Wisłostady mieli nasi chłopcy warty, ponieważ tam było wprost wejście przez Mostową na Starówkę. Pewnej nocy poprosili chłopców z PPR, którzy obok nas byli, aby oni pilnowali przez jedną noc, żeby nasi mogli odpocząć. Kiedy rano przyszli na zmianę, okazało się, że tamci uciekli na Dworzec Gdański. Gdyby Niemcy się zorientowali, poszłoby całe Stare Miasto. [...] W tym samym czasie był zapowiedziany zrzut lotniczy na Placu Krasińskich. Nasze łączniczki położyły się kotem, aby odpowiednie miejsce było widoczne. Niestety, trafiał lotnik w Kościół Garnizonowy, rozbił się i zginął na oczach wszystkich. [...]

Pewnego dnia powiadomiono mnie, że przez naszą piwnicę przejdzie Bór-Komorowski ze swoimi żołnierzami. Widocznie także i Niemcy o tym wiedzieli, i kiedy on przechodził, a jego chłopcy z dachu obserwowali, trafiła „krowa”. Trudno sobie wyobrazić, w jakim stanie oni zeszli z tego dachu, ranni, bez zębów, wprost okropnie. Nie wiem, kto ich ratował, ale oni w wielkim pośpiechu naszą piwnicę opuścili. Komorowski, małego wzrostu, nie zrobił na mnie wrażenia przywódcy. Na pewno dobry

człowiek, ale nie stworzony do takiego stanowiska. Bór i jego ochrona przyszli z Woli, przez Żelazną Bramę. Już byli bardzo wyczerpani. Bardzo przeżyliśmy to wydarzenie. [...]

I tak doszło do ostatniego dnia przed ewakuacją Starego Miasta. W wieczór przed tym dniem przyszedł do mnie kol. Leixner i proponował mi przejście kanałami do Śródmieścia. Uważałam, że nie mam prawa narażać swojej córki na taką poniewierkę. Tłumaczyłam mu, że wojsko może się w Śródmieściu przydać. - Ja zrobiłam na St. Mieście, co tylko byłam w stanie dla Polski i miasta uczynić, ale na tym koniec. Poszłam zobaczyć, jak schodzili do wjazdu na Pl. Krasieńskich. Nie zdawałam sobie sprawy, jak słuszna była moja decyzja. Zginęła między innymi żona kolegi w oczach swojej córki, a dziewczyna przez cały rok nie mogła powrócić do życia normalnego. Ludzie potopili się w błocie w kanałach. Często Niemcy otwierali klapy włazów i rzucali granaty, aby Polaków zniszczyć. Wiedzieliśmy, że Niemcy weszli od strony Zamku na Starówkę. Tej nocy ja miałam wartę. Ciężka to była noc. [...]

Maria Arct-Umińska, ps. „Myszka”

Urodziła się 9.04.1910 r. w Zakrzewie, c.Tadeusza. Od 1940 r. w ZWZ-AK. W czasie Powstania Warszawskiego dostała przydział do kancelarii służby kwatermistrzowskiej Komendy Okr. Warszawskiego AK (komendant Okr. płk. Antoni Chruściel „Monter”). Po Powstaniu – w obozie jenieckim w Niemczech. Po 1945 r. jako kurier II Korpusu Nacz. Wodza przyjeżdżała do Polski. Aresztowana w 1949 r., wyrokiem WSR w Warszawie 17.03.1950 r. skazana na 15 lat pozbawienia wolności z art. 7 MKK. Była więziona w Warszawie, Inowrocławiu i Fordonie.

Zwolniona na podstawie amnestii w 1956 r. Zamieszkała w Szczecinie. W czasie Powstania Warszawskiego pisała dziennik, który UB zarekwirował podczas rewizji w chwili aresztowania. (Odnalezione w archiwach MSW notatki znajdują się w BUiAD IPN.)

Hildegarda Marzyńska
Działalność konspiracyjna 1939 – 45 i okres powojenny

Marzyńska Hildegarda Maria z domu Groak /p.s. Teresa/

Ur. 5 sierpnia 1910 w Wiedniu

Córka Fryderyka i Stelli z domu Loewenberg ✓ *lekarz ginekolog*

Od 1930 roku zamężna z architektem Stanisławem Marzyńskim

Dzieci: Monika i Piotr *w 1948 - architekt*

w 1931 - architekt

Przeszkolenie: Ratownictwa Sanitarnego P.C.K. 5 V 1939 – 13 VI 1939

Przebieg pracy konspiracyjnej i społecznej

IX. 1939

Blokowa L.O.P.P na Saskiej Kępie

Praca w Stołecznym Komitecie Samopomocy Społecznej dzielnicy
Saska Kępa.

X. 1939 – VI. 1940 - Opieka i dożywianie rannych żołnierzy w Szpitalu
Ujazdowskim i praca w Radzie Głównej Opiekuńczej.

11. XI. 1939 – 14. XI. 1942

S.Z.P – Z.W.Z. – A. K. łączniczka i kolporterka prasy i broni Komendy
Okręgu Warszawskiego, pod dowództwem Henryka Józefskiego /ps.
Olgierd/.

Sekretarka kpt. Adolfa Abrama /ps. Adam, Władysław Jaworski/ w
Komendzie Okręgu Warszawskiego.

Kolportaż, przedruk i organizacja punktów rozdziału prasy w
kontakcie z redaktorem Biuletynu Informacyjnego Aleksandrem
Kamińskim /p.s. Hubert/.

Pomoc przy organizowaniu lokali konspiracyjnych, ich uzbrajaniu,
tworzeniu archiwum akt oraz organizowaniu wydzielonej łączności z
Obwodami Okręgu we współpracy z oficerem Sztabu Okręgu
Warszawskiego Z.W.Z. Mieczysławem Kalinowskim /p.s. Zdzisław/

✓ Przysięga żołnierska w Bazylice na ulicy Kawęczyńskiej na Pradze
w 1942 roku.

14. II. 1942 – 2. IX. 1944

V Rejon 6 Obwód A.K. Warszawa – Praga, zgrupowanie 1638

Udział w działalności organizacyjnej Komendy Obwodu.

Łączniczka Dow. V Rej. 6 Obwodu, kolportaż rozkazów, prasy,
broni i amunicji, oraz ich przechowywanie.

Prowadzenie nasłuchu radiowego i opracowywanie syntezy wiadomości do biuletynu.

Udział w przeszkoleniu rusznikarskim Rejonu Praskiego A. K. prowadzonym przez Pawła Jurczyka /p.s. Pawelski/

Organizacja i nadzór nad archiwum podziemnej prasy, książek i wydawnictw różnych ugrupowań i stronnicy z terenu Warszawy /około 60 sztuk miesięcznie/ Praca ta wymagała licznych kontaktów. Archiwum zostało uratowane i skonfiskowane w listopadzie 1946 roku przez U.B., prawdopodobnie przekazane do Muzeum Wojska Polskiego.

Współorganizatorka wykonania, sztandaru V Rejonu 6 Obwodu Okręgu Warszawskiego A.K. oraz uroczystości Jego poświęcenia w dniu 19 marca 1943 roku w kościele O O Pallotynów na ul. Skaryszewskiej przez ks. rektora Józefa Szykowskiego. Brała też udział w organizowaniu ochrony zbrojnej tej uroczystości. Sztandar znajduje się w Muzeum W. P w Warszawie /nr inw. 51289/. Przy współudziale H. Marzyńskiej wykonano także sztandar dla Pułku Lotniczego A. K. Uległ On zniszczeniu podczas Powstania Warszawskiego.

1. VIII. – 2. IX. 1944

Na Starym Mieście podczas Powstania udział w służbie cywilnej i organizacji zaplecza i samoobrony w rejonie kamienicy Książąt Mazowieckich.

2. IX. 1944 – I. 1945

Po upadku Starego Miasta ewakuacja do Pruszkowa, pobyt na Kielecczyźnie /wieś Borowiec/ udział w konspiracji na tym terenie we współpracy z Delegatem Rządu na powiat Końskie Michałem Marzyńskim /p.s. Wydmuch/.

Represje

10. XI. 1946 – 21. X. 1947

Aresztowana i więziona przez U.B. na ul. Koszykowej oraz w więzieniu na ulicy Rakowieckiej w pawilonie X i XI.

Rozprawa odbyła się przed Sądem Wojskowym na ul. Koszykowej w wyniku której zapadł wyrok pozbawienia wolności na jeden rok za działalność konspiracyjną w A. K.

Zwolnienie na podstawie amnestii 21. X. 1947.

Odznaczenia

Order Wojenny „Virtuti Militari” klasy 5ej

Przyznany rozkazem Dowódcy Armii Krajowej roz. 526/ BP z 28. VIII 1944 wręczony bezpośrednio po Powstaniu przez Antoniego Kulikowskiego /ps. Turski/ i potwierdzony decyzją Biura Kapituły Orderu Woj. „Virtuti Militarii” Londyn 11. XI. 1948. Zaświadczenie weryfikacyjne Londyn dnia 8 III 1969 L. Dz. 4485/69

Krzyż Armii Krajowej nr 3966

Londyn dnia 3. VII. 1968.

Medal Wojska po raz 1,2,3,4. Nr 14734

Londyn dnia 10. III. 1969

Odznaka pamiątkowa „Akcji Burza” nr I – 22 – 2076

Odznaka Weterana Walk o Niepodległość nr 515221/137 Warszawa 1995

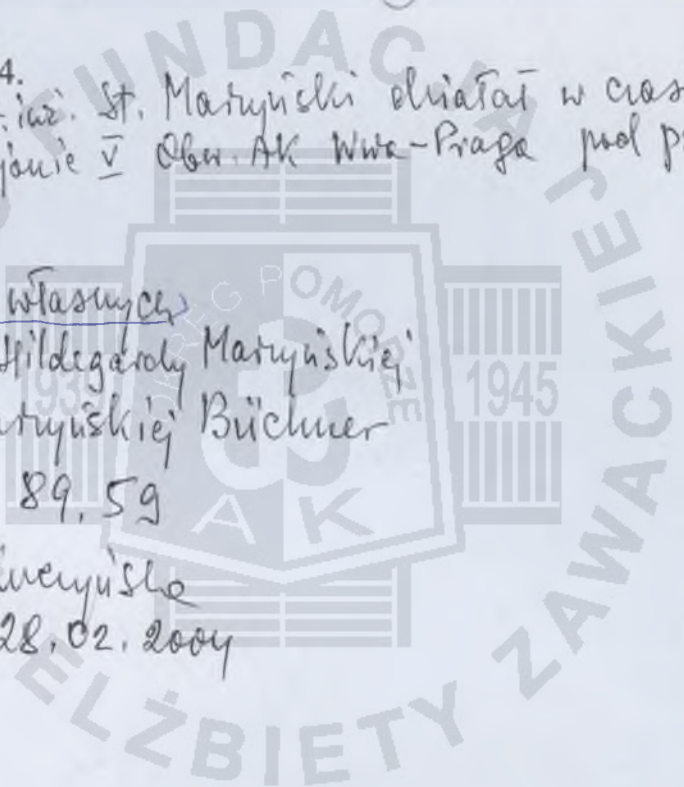
Opracowała na podstawie posiadanych dokumentów Monika Buchner z domu Marzyńska (córka H. Marzyńskiej)

Warszawa 26. II. 2004.

Mąż „Terezy” – prof. inż. St. Matyjski służył w czasie okupacji w dyw. Samych Rejonie V Obw. AK Wwa-Praga pod ps. „Leon”

ostępowała z ręk. własnych
Córki „Terezy” Hildegardy Matyjskiej
– p. Moniki Matyjskiej Buchner
Wwa, tel. 844. 89. 59

Jo Kwęjska
Wwa dn. 28. 02. 2004

p 135/07

II/7

B/07

Przystąpiła Jzeta Kuczyńska

IV 2004

Hildegarda Marzyńska
Działalność konspiracyjna 1939 – 45 i okres powojenny

Spis dokumentów

A./ Świadkowie działalności

1. Opinia Tadeusza Pugeta /ps. Jerzy/ 6 VII 1968
2. Oświadczenia Mieczysława Kalinowskiego /ps. Zdzisław/ 25 V 1981
3. Oświadczenie ks. dr Franciszka Borowca /ps. Bazyli/ 25 VI 1990
4. Oświadczenie świadka ks. dr Franciszka Borowca /ps. Bazyli/ 17 VIII 1990

B./ Dokumenty potwierdzające działalność

1. Świadectwo ukończenia kursu – P. C. K. 20 VI 1939
2. Przepustka opiekunki chorych – P. C. K. 11 IV 1940
3. Zaświadczenie Kom. Sam. Społ. Dzielnicy Warszawa – Praga 20 IV 1940
4. Karta zwolnienia więźnia śledczego 21 X 1947
5. Zaświadczenie weryfikacyjne Koło Byłych Żołnierzy A. K. w Londynie 8 III 1969
6. Zaświadczenie Zarządu Środowiska Żołnierzy A. K. V Rej. 6 Obw. Warszawa – Praga 2 III 1990
7. Kwestionariusz osoby ubiegającej się o uprawnienia komb. 21 IX 1990
8. Decyzja Urzędu do Spraw Komb. i Os. Repres. 16 IX 1993

C./ Odznaczenia

1. Biuro Kapituły Orderu Woj. „Virtuti Militari” Londyn 11 XI 1948
2. Krzyż Armii Krajowej Londyn 23 VI 1968
3. Medal Wojska Londyn 10 III 1969
4. Odznaka pamiątkowa „Akcji Burza”
5. Odznaka weterana Walk o Niepodległość Warszawa 1995

11/2

W dniu 10 grudnia 2002 roku
zmarła, opatrzona świętymi sakramentami,
w wieku 92 lat

SP

Hildegarda Marzyńska

urodzona w Wiedniu,
wdowa po Stanisławie Marzyńskim.

Odmznaczona Krzyżem Virtuti Militari
za udział w AK.

Msza święta żałobna odprawiona zostanie
dnia 13 grudnia 2002 roku o godzinie 9.00
w kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach.
skąd nastąpi odprowadzenie do grobu rodzinnego
na cmentarz miejscowy.

O czym zawiadamiają
pogrążeni w głębokim smutku

*córka i syn z rodzinami
w kraju i za granicą*

Msza święta w intencji Zmarłej
oraz Jej Meża odbędzie się
dnia 14 grudnia 2002 roku o godzinie 11.00
w katedrze św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście.

Marzyńska
1955
WAWA

Geneta Klyb

W dniu 10 grudnia 2002 roku
zmarła, opatrzona świętymi sakramentami,
w wieku 92 lat

Maria
Hildegarda Marzyńska

urodzona w Wiedniu,
wdowa po Stanisławie Marzyńskim.

Odnaczona Krzyżem *Virtuti Militari*
za udział w AK.

Msza święta żałobna odprawiona zostanie
dnia 13 grudnia 2002 roku o godzinie 9.00
w kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach,
skąd nastąpi odprowadzenie do grobu rodzinnego
na cmentarz miejscowy.

O czym zawiadamiają
pogrążeni w głębokim smutku

*córka i syn z rodzinami
w kraju i za granicą*

Msza święta w intencji Zmarłej
oraz Jej Męża odbędzie się
dnia 14 grudnia 2002 roku o godzinie 11.00
w katedrze św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście.

14 GAZETA WYBORCZA STOŁECZNA Czwartek 12

reke

Napisać o adres

III/5. Inne ..

- spis nazwisk kobiet. Rkp. oryg. K-1, s. 1.

^{III/5/1}
Bem Dymicka "Nikie"

Biełobrzecka dila'

Demby-Bolechousk.

Chmurańska

Demijdu - Lorentowicz - Janow.

Skibińska - Trętkowska Jan

Dogzyska 3528

Matuzowska Ewa

Matuzowska

Miżyska Kryska

Szopńska Jasna

IV Dymowska 3371

vm. Goeblinger T. 2891 pielgrzade

vm Matuzowska Ewa 3598/62

vm Ossowska Kryska 3562

IV. Korespondencja:

- e-mail wezwujący A. Chalkiewicza do Doroty Kroup (E.2).
6.04.2004. Msf. Kopia, k. 1, s. 1.
- e-mail D. Kroup do maruss .. 7.04.2004. Msf. Kopia,
k. 1, s. 2
- Odręczny list Jzy Kucayńskiej do E.2. 25.05.2005.
Rkp. kserokopia, k. 1, s. 3.

p. 252/04

IV/1

Strona 1 z 1

B681

Elżbieta Zawacka

Od: <fapak@wp.pl>
Do: Elżbieta Zawacka <zawacka@wp.pl>
Wysłano: 6 kwietnia 2004 11:08
Temat: VM

kopie do
kolejki VM
Marek miska

Dorota, proszę przekazać tą informację Pani Profesor:

Napisał do nas dr Marek Galezowski , który chciałby skorzystać z naszych materiałów dotyczących C. Orlikowskiej i M. Wittek i chce przyjechać w połowie kwietnia do Fundacji. Posiada pełny życiorys **Hildegardy Marzynskiej**, z uwzględnieniem materiałów rodzinnych oraz IPN. Działała ona również w podziemiu piłsudczyków po wojnie. Wie, że Pani Profesor przygotowuje publikacje na temat kobiet odznaczonych VM i proponuje współpracę. Podaję jego adres internetowy: marusss@poczta.onet.pl .

Anna Wankiewicz

W. 252/04

IV/2

Strona 1 z 1

B681

Elżbieta Zawacka

Od: Elżbieta Zawacka <zawacka@wp.pl>
Do: <marusss@poczta.onet.pl>
Wysłano: 7 kwietnia 2004 09:19
Temat: W sprawie H. Marzyńskiej

Kopie do
Koperty VM
Marzyńska

VM
Szanowny Panie Doktorze,
Prof. Zawacka jest zainteresowana współpracą z Panem. Prosi aby w czasie pobytu w naszej toruńskiej Fundacji AK zatelefonował Pan do niej pod nr 056 651 73 44. Jesteśmy zainteresowani materiałami dotyczącymi odznaczonej VM H. Marzyńskiej (jej biogram znajdzie się w II tomie *Słownika VM Kobiet*, który ukaże się w 2005 r.).

Z wyrazami szacunku
Dorota Kromp
Sekretarka prof. E. Zawackiej

L

zef. do p. 503/05

1/11

IV/3

3107

dot. H. Marzyńskiej

Przesyłam dostarczone mi 2 fotogr.
H. Marzyńskiej (od córki M. Buchner)
do wybotu wg Twojego wznawia.

Do dobrze, notabene, zdjęcia
Safarowskiego mam kilka drobnych
uwag, zamieszczonych na marginesie.

A przede wszystkim wydaje mi się
że nie należy pisać jej jako autorki
"Krawcowe" bo poprzedni była
jak do się wtedy miało

"pięć mężu"
nie nie uznając cennemu autorowi
Krawcowej.

25.05.2005
H. Krawczyńska

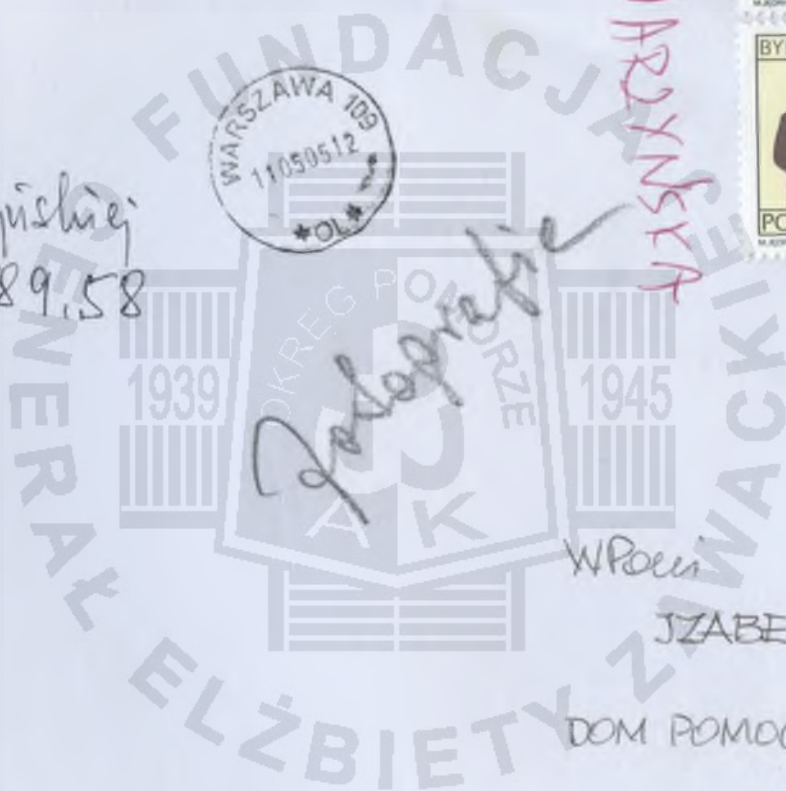
cewka BUCHNER
L-632 WARSZAWA

↑
cewka H. Matyjskiej
rej. tel. 844.89.58

cewka "U"

MARZYNSKA

Wpocm

JZABELA KUCZYŃSKA

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ
"BUDOWLANI"

01-128 WARSZAWA
ul. ELEKCYJNA 6

50.12

1. N ⁶⁸³⁶ Manayńska zd. Groak
2. I., ps. Maria Hildegarda Teresi
3. ur. 5 VIII 1910 w 10 X 2002
4. st. ppor. 17k. Ter
5. Org. AK

6. przydz. okr. W-wa St. M. Okr. 6 / XXVI Rij V 7gr Polmar

V. NAZWISKOWE KARTY INFORMACYJNE 7

7. funkcje Tęczyńska VIII II + Mmowa o honorau z Galwan

SPP 8. nr 13504 w karty 309

9. źr. niechodźstwo, Nemat. s. 5. 8. 6. 7. 3. 6.
Mw SPP

1. Nesot. Marzyńska Maria, P Pomunik, 13504, 5, AK OK Wawiz, ps „Jeszcze”, s. 586, 7

2. MH 1978/77 (KHK)

3.

4. WIEPW, t. IV

5. SPP neryfikowane.

6. —

7.

8.

9. Zawiadanie po imieniu, t. 1 i 2 - brak

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

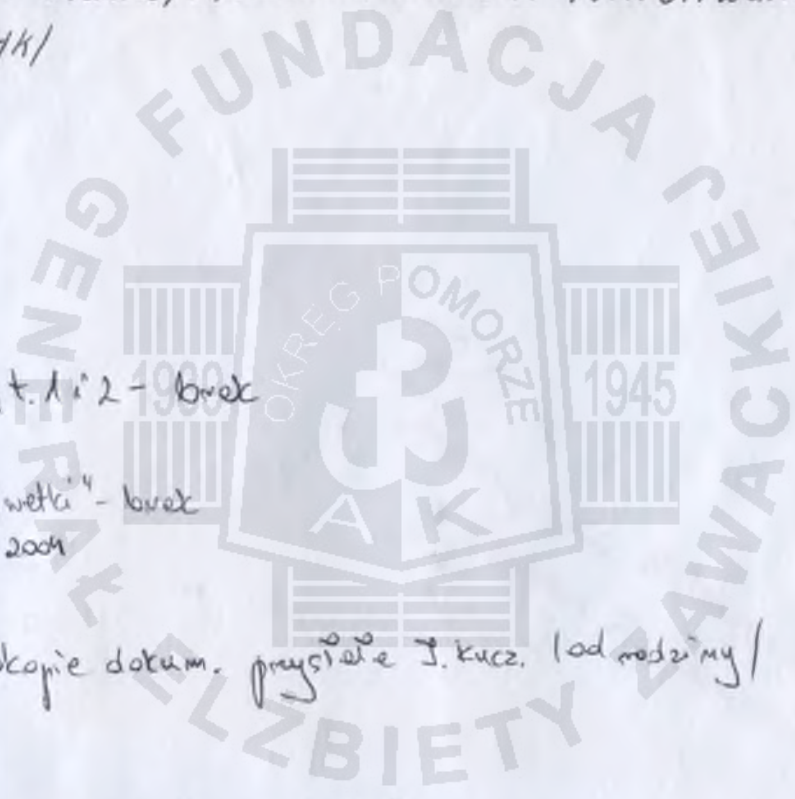
20.

21.

St. Polek, cz. 6; „Sylwetki” - brak
„Nike” nr 72 V-VIII 2004

Sulej - brak; kserokopie dokum. przystąpienie J. Kucz. 1 od rodziny /

współ. J. Kuczyński; Getezowski M. ?

adres córki H. Marysińskiej
Monika Buchner 02-635 Warszawa

Mezynie

Zdjęcie szafaraka

historie jego powstanie

200. Alche Muzeum WSK

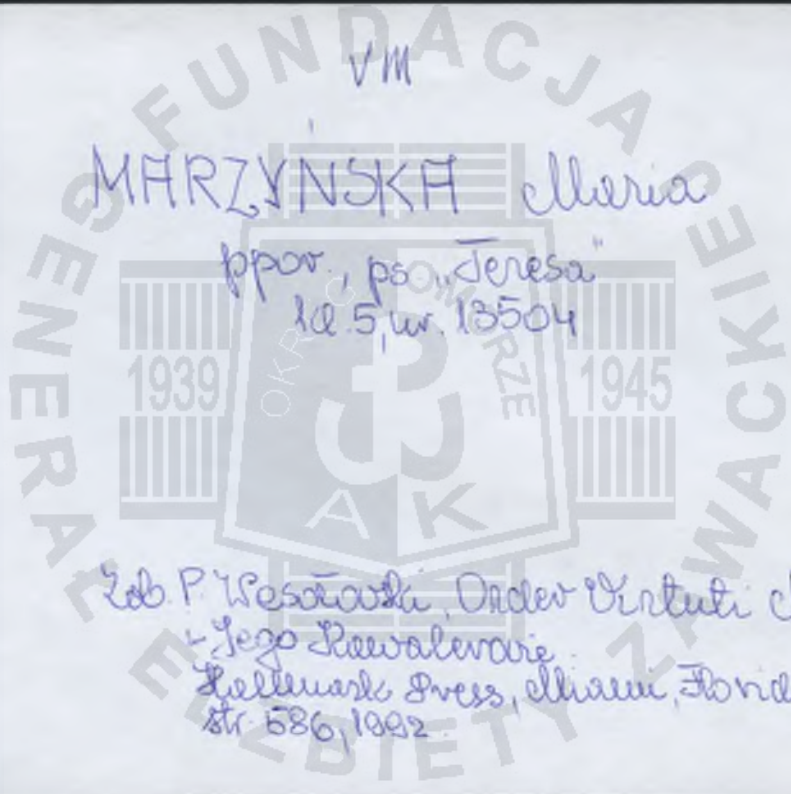
u E 2

VM

FK
78-02

MARZYŃSKA Elżbieta

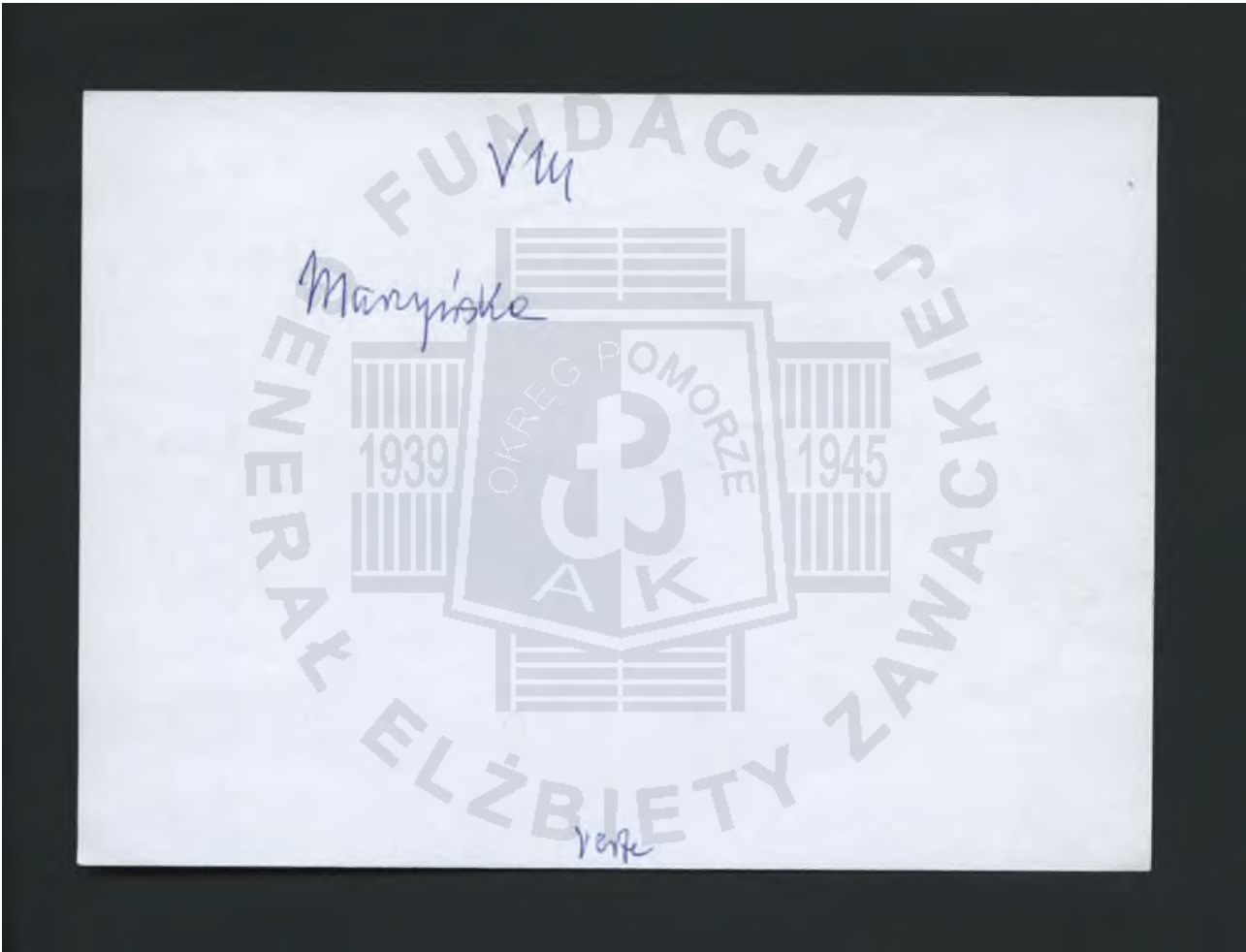
ppor., ps. "Jęsa"
ul. 5, w. 13504

Łob. P. Wesołowski, Order Virtuti Militari
+ Jego Kawalerowie
Hallmark Press, Miami, Florida, USA
str. 586, 1992

4200 99

1	Nazwisko	bez lewki Marszewska	Nr. karty 309
2	Imię	Małgorzata	
3	Data urodzenia	-	
4	Stopień wykształcenia	spor.	
5	Organizacja	-	
6	Przedmiot / Jednostka	AK Okręg Warszawa	
7	Funkcja	Łacznik	
8	Nr. Karty	13504	
9	Źródło	uchodźstwo	

verse

J. Krasynska 16 II 04 inf.

Zmarła 2020 w Warszawie

żona prof. PW architekt
kobieta

JK wyjechała w kontakt z rodziną, wyjechała
zmarła 2020 w Warszawie jako żona kolegi

"i"

VM

AK
H-NR

MARZYŃSKA HIDEGARDONA Małże
ps "Teresa"

AK Kunert "Koncertym Ord. Hoj. VM,
H "Hilka" Hist. Encykl. Powst. HORIZON.
H-NR 1997, s. 84.

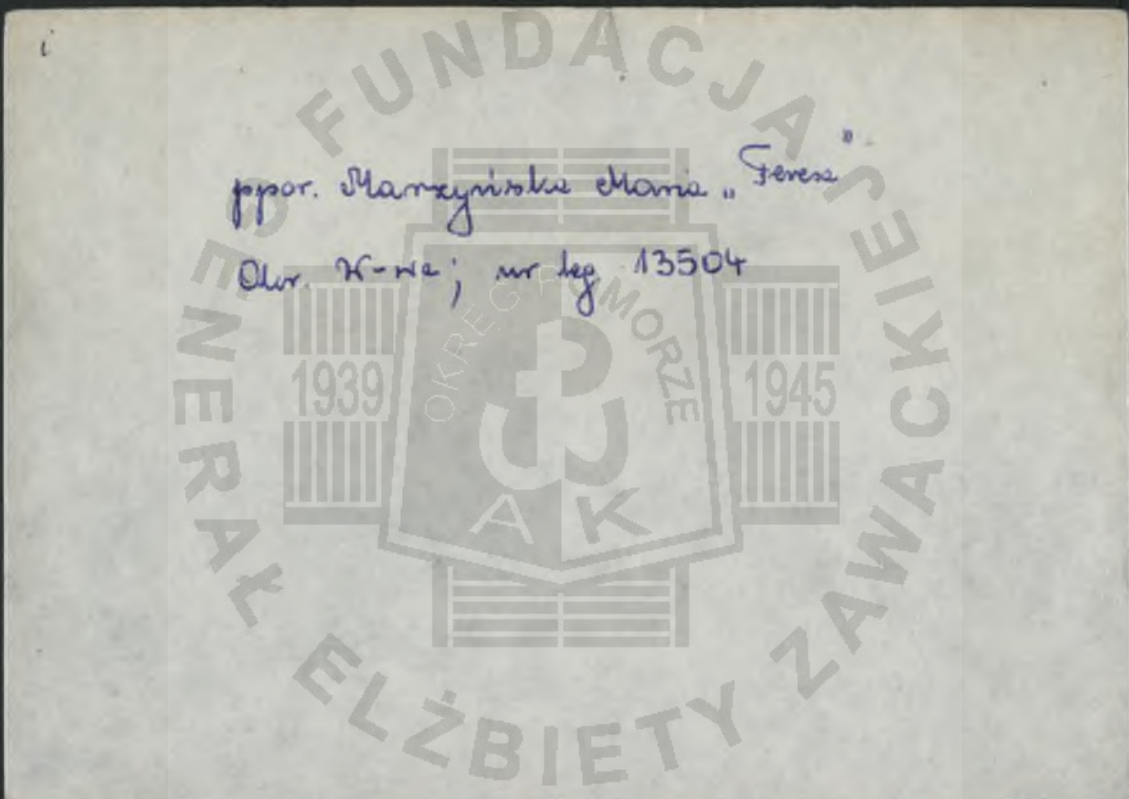
(H powst. HORIZ. Techniczne na Starym Mieście)

Zob. "Słowa Polak..." cz. 6. s. 169.

Yof. K. 2000.

FUNDACJA
 VM
 Maryjska Maria
 Hildegarda (niektórzy piszą (był)
 wdowa po prof. Politechniki warsz.
 1939 1945
 Hra (rodz. 2 XII 02) matki
 odnowiciel rodziny i sprawdzic
 inż. Maria
 ELŻBIETY ZAWADZKI

22 I 03

od Hali'ny Marlinowej

Wiska Hildegarda Maria "Teresa" (na liście Biura Kapituły Orderu VM, Londyn str 105)
Melna H. Encyklopedia Powszechna - W-Go kamert na str 160

vm

T3540/WSK

AK

W-wa

MARZYŃSKA HILDEGARDA

2 d. Groak

p.s. „Jeresa

VI. Fotografie

1. Zdjęcie legitym., Lb. d. J., ksero, szt. 2

- zdjęcie pnyściana J. Kuczyńska 27.V. 2005r.
Z. Świt. 2012r.

p. 135/09

III 2004

BIAF
Sze kvayike

#

MARZYŃSKA Hildegarda

zd. Gnopek

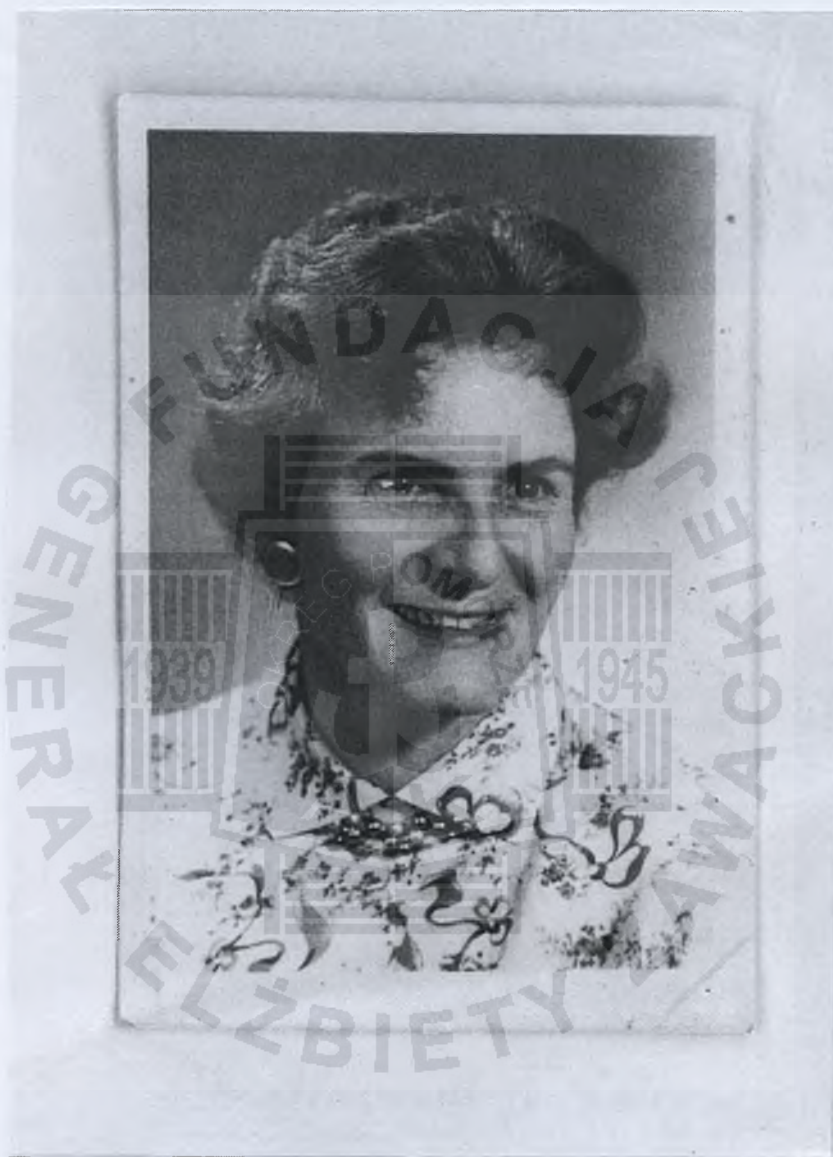
ps. "Tenesa"

AK W-WE

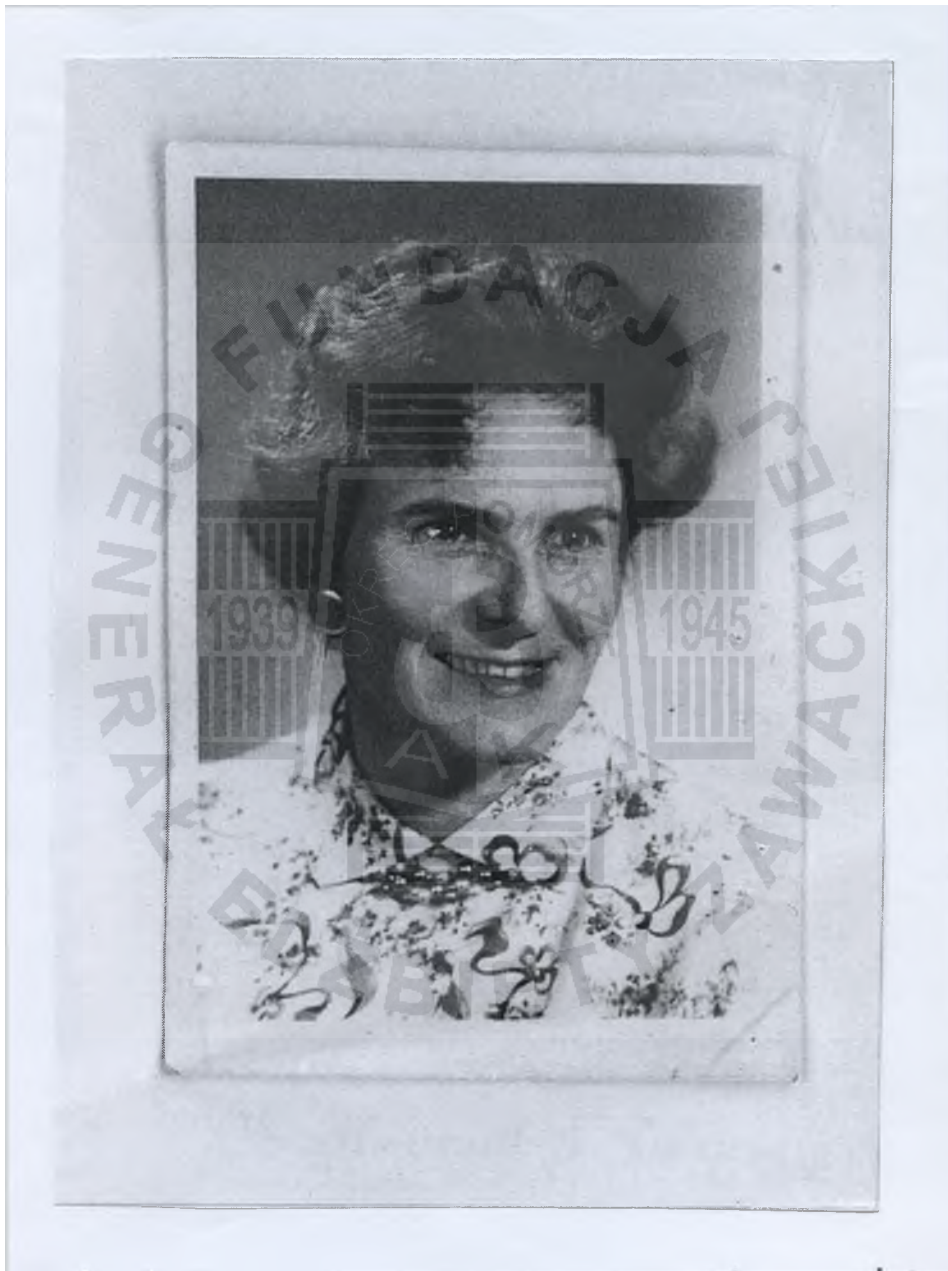

FUNDA
OKREG POMOC
1939
AK
1945
ELŻBIETY

Opis fotogr. Hildegarda Maryńska
Wiedler, 5. VIII 1910 r.

Hildegarda Martzyńska
ur 5. VIII 1910 w Wiedniu

MARZYŃSKA Hildegarda

